Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 онойхи 21-hээ гарана | № 70 (14090) | 1973 оной мартын 24, суббото | Сэн 2 мүнгэн

...hан уялгаяа бэелүүлхын түлөө бүгэдөөрөө тэмсэе!

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

...3 ондо республикын аймагуудай колхоз, совхоз болон хүдөө ажахын ...нэй бусад предприятинуудай социалис мүрысөөнэй дүрим тухай

... ажахын про...ые абаха ба гү...далдаха хэмжээе ...ань дээшэлүүлхэ, ...дай, колхоз, сов...он хүдөө ажахын ... бусад предприя... экономическа ...ень ехэдхэхэ зо... мүн хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй, ВЛКСМ-эй ЦК-гай 1972 оной ноябриин 30-най болон КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй 1972 оной ноябриин 16-най тогтоолнуудые дүүргэлтэ болгон, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет болон Облсовпрофой Президиум тусхай шиидхэбэри гаргаhан байна.

Тэрэ тогтоолоор 1973 ондо аймагуудай, колхоз, совхоз болон хүдөө ажахын гүрэнэй бусад предприятинуудай дундахи социалис мүрысөөнэй дүрим баталагдаа.

Хүдөөгэй ажалшадай дунда мүрысөөнэй дүримые үргэнөөр тайлбарилжа үгэхэ, 1973 ондо абаhан социалис уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ, Буряадай АССР-эй тогтоhоор табин жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтаха хэрэгые hайнаар эмхидхэхэ эрилтэ Хүдөө ажахын министерствэдэ, Мелиораци ба уhанай ажахын министерствэдэ, совхозуудай болон «Сельхозтехника» нэгэдэлнүүдтэ, хүдөө ажахын трестнүүдтэ, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомдо, КПСС-эй райкомууд болон аймгүйсэдкомуудта табигдаа.

...973 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ба гүрэндэ ...далдаха хэмжээе саашадань ехэдхэхын түлөө республикын ... хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөнэй

ДҮРИМҮҮД

I. АЙМАГУУДАЙ ХООРОНДО

...ooho таряа ургуулжа, гүрэндэ худалдаха (тушаа...)...ар.

...лис мүрысөөнэй дүнгүүд ноябриин 1-дэ согсолог...на.

...о тарянанай үндэр баян ургаса ургуулжа, гүрэндэ ...а түсэбөө дүүргээд, элбэг хүрэхэ үрэhэ хүрэнгэ ...малай тэжээл бэлдэhэн аймагууд социалис мүры...лаhанда тоологдохо.

...өөнэй дүримүүдэй эрилтэнүүдые дүүргэлгэдэ ...айн дүнгүүдые туйлаhан аймагта РСФСР-эй Ми...дэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг, ... түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха.

...лис мүрысөөндэ илажа гараhан бүхы аймагууд ...иканска газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэг...

...ээл ехээр бэлэдхэхэ, тэрэнэй шанарыень hай... талаар.

...лис мүрысөөнэй дүнгүүд ноябриин 1-дэ согсолог...

..., шэмэтэ, холимог ба бусад зүйлэй тэжээл бэ...түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн, үбhэ хуряаха, сенаж ...витаминтай ногооной гурил гаргаха даабаряа ..., ниитын болон колхознигуудай, совхозуудай ...лэгшэдэй бүхы адууhа малда хэрэгтэй тэжээл ...э абаhан аймагууд социалис мүрысөөндэ ила...логдохо.

...өөнэй дүнгүүдые согсолходоо, орооhо таряа гү...далдаха, үрэhэ хааха, сабшалан, бэлшээри hай...а ба хорёологдонхой hайжаруулагдамал бэлшээ...улха хүдэлмэри хэхэ түсэбүүдэй дүүргэлтэ хараа...а байна.

...өөнэй дүримүүдэй эрилтэнүүдые дүүргэлгэдэ ...айн дүнгүүдые туйлаhан аймагта КПСС-эй обко...ядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, обл...эдэн дамжуулгын Улаан туг, 3 мянган түхэригэй ...мүнгэн шан барюулагдаха.

...охи hуури эзэлhэн хоёр аймагта тус бүридэнь ...эриг мүнгэн шан олгохо.

...лис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараhан бүхы айма...публиканска газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта ...э.

...ажалай продуктнуудые абаха ба худалдаха ...) талаар.

...лис мүрысөөнэй дүнгүүд нэгэдэхи кварталай, ха...эй, гурбан кварталай, жэлэй hүүлдэ гаргагдаха. ...жалай продуктнуудые абаха ба худалдаха түсэбөө ..., адууhа малай тоо олошоруулаад, ашаг шэмы...элүүлжэ, нэгэдэхи hуури эзэлhэн аймагта КПСС-...ой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ...профсоведэй дамжуулгын Улаан туг барюулаг...5 мянган түхэригэй мүнгэн шан үгтэхэ.

...охи hуури эзэлhэн аймагта 1000 түхэригэй, гур...hуури эзэлhэндэ 700 түхэригэй шан барюулагда...

II. КОЛХОЗУУДАЙ, СОВХОЗУУДАЙ БОЛОН ХҮДӨӨ АЖАХЫН ГҮРЭНЭЙ БУСАД ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ ДУНДА

а) орооhо таряа ургуулжа абаха, гүрэндэ худалдаха (тушааха) талаар.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые ноябриин 1-дэ гаргаха.

Эгээн баян ургаса абаhан, орооhо таряа абаха, гүрэндэ худалдаха, хэрэгтэй соонь үрэhэ хүрэнгэ хаажа, малай тэжээлдэ үлөөхэ талаар эрхим амжалта туйлаhан 15 ажахын коллективүүд социалис мүрысөөндэ илаhанда тоологдохо.

Эдэ ажахынууд республиканска газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ, тэдэнэрэй эгээн hайн амжалта туйлаhан 8 ажахыдань РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан туг барюулагдажа, 1500 түхэриг мүнгэн шан олгогдохо.

б) хартаабха ургуулжа абаха, гүрэндэ худалдаха (тушааха) талаар.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые ноябриин 1-дэ согсолхо.

Хартаабхын эгээн баян ургаса абажа, тэрэнние гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээд, үрэhэ хүсэд хүрэхөөр хаажа абаhан 5 ажахын коллективүүдые социалис мүрысөөндэ илаhанда тоолохо.

Эдэ ажахынууд республиканска газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэжэ, эгээн hайн илалта туйлаhан эдэнэрэй нэгэ ажахыда КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха.

в) овощ ургуулжа абаха ба гүрэндэ худалдаха (тушааха) талаар.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые ноябриин 1-дэ гаргаха.

Огородой эдеэнэй эгээн баян ургаса абажа, тэрэнние гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн 5 ажахын коллективые социалис мүрысөөндэ илаhанда тоолохо.

Эдэ ажахынуудые республиканска газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэхэ, эгээн ехэ амжалта туйлаhан эдэ ажахынуудай нэгэ коллективтэ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шан олгохо.

г) ногооной ургаса дээшэлүүлхэ, үбhэ ехээр абаха талаар.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые ноябриин 1-дэ согсолхо.

Үбhэ ногооной эгээн баян ургаса бүхы сабшалан дээрэhээ абажа, сабшалан hайжаруулха даабаряа үлүүлэн дүүргэhэн 10 ажахын коллективые социалис мүрысөөндэ илаhанда тоолохо.

Эдэ ажахынуудые республиканска газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэхэ. Тэрэ тоодо, нэгэдэхи hуури эзэлhэн ажахыда КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулха. Хоёрдохи hуури эзэлhэн ажахыда 400 түхэриг шан барюулагдаха.

д) hү hааха, гүрэндэ худалдаха талаар.

Мүрысөөнэй дүнгүүдые жэлэй hүүлээр гаргаха.

Үнеэдэй hү, шэмэ эгээн ехээр дээшэлүүлжэ, hү ехээр hаажа, гүрэндэ hү худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн 15 ажахын коллективүүдые социалис мүрысөөндэ илаhанда тоолохо.

Эдэ ажахынуудые республиканска газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэхэ. Тэрэ тоодо, мүрысөөндэ нэгэдэхи hуури эзэлhэн ажахыда КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шан олгохо. Хоёрдохи hуури эзэлhэн ажахыда 400 түхэриг, гурбадахида — 300 түхэриг мүнгэн шан үгэхэ.

е) хурьгадые түлжүүлхэ, нооhо абаха ба гүрэндэ худалдаха талаар.

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые октябриин 1-дэ согсолхо.

100 эхэ хонин, жэлhээ үлэhэн 100 эмэ түлгэ бүриhөө 90 хурьганhаа үсөөн бэшые абажа, хонин бүриhөө урдынхиhаа ехэ нооhо хайшалжа абаhан, нооhо абаха, тэрэнние гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн хонидой тоо олонюруулhан ажахынууд социалис мүрысөөндэ илаhанда тоологдохо.

Эдэ ажахынууд республиканска газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ. Тэрэ тоодо, мүрысөөндэ нэгэдэхи hуури эзэлhэн ажахыда КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха.

Хоёрдохи hуури эзэлhэн ажахыда 400 түхэриг, гурбадахида — 300 түхэриг мүнгэн шан олгохо.

III. «БУРВОДСТРОЙ» ТРЕСТЫН ОНЬhОЖОРУУЛАГДАМАЛ НҮҮДЭЛ КОЛОННОНУУДАЙ «СЕЛЬХОЗТЕХНИКА» НЭГЭДЭЛЭЙ ОТРЯДУУДАЙ ДУНДА

Социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые январь hарада гаргаха.

Культуртехническэ хүдэлмэринүүдэй, олон жэлэй hайжаруулагдамал бэлшээри байгуулха түсэбөө үлүүлэн дүүргэhэн, тиихэдээ ажалаа hайн шанартайгаар хэжэ эдэ хүдэлмэринүүдэй өөрынь үнэ сэнгые сметээр хараалагдаhанhаа хямдаруулhан, «Бурводстрой» трестын оньhожоруулагдамал колоннонууд гү, али «Сельхозтехника» нэгэдэлэй отрядуудые республиканска газетэнүүдэй Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ. Тэрэ тоодо, мүрысөөндэ нэгэдэдохо.

Нэгэдэхи hуури эзэлhэн коллективтэ КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон облпрофсоведэй дамжуулгын Улаан туг, 500 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаха. Хоёрдохи hуури эзэлhэн коллективтэ 400 түхэриг мүнгэн шан үгтэхэ.

СОВЕТ—ИРАК ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгинай Ирагай Араб социалис дэбжэлтэ (БААС) гэдэг партиин нютагай хүтэлбэриин Генеральна секретариин орлогшо, Ирагай Республикын Революционно командованиин Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Саддам Хусейнтэй хэхэhэн хөөрэлдөөнүүд мартын 22-то Кремль соо эхилбэ.

Совет талаhаа — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Б. Н. Пономарев болон бусад тусхай тушаалтад хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаhан байна.

Совет-ирак харилсаанай асуудалнууд хани халуун, нүхэр ёhоной оршон байдалда үнгэрhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ зүбшэн хэлсэгдээ. Хоёр талые hонирхуулhан уласхоорондын гол шухала асуудалнуудаар hанамжануудаа хэлсэhэн байна.

(ТАСС).

КРЕМЛЬ СОО УУЛЗАЛГА БОЛОБО

Ирагай Араб социалис дэбжэлтэ (БААС) гэдэг партиин нютагай хүтэлбэриин Генеральна секретариин орлогшо, Революционно командованиин Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Саддам Хусейнэй хүндэлэлдэ СССР-эй правительствын үмэнэhөө мартын 22-то Кремлиин Ехэ ордон соо сайлалга хэгдэбэ.

Совет талаhаа — нүхэд А. Н. Косыгин, П. Е. Шелест, Б. Н. Пономарёв болон бусад тусхай тушаалтад эндэ байлсаба.

Ирак талаhаа — Саддам Хусейнтэй хамта ябаhан тусхай тушаалтад сайлалгада хабаадалсаа.

Сайлалга дээрэ А. Н. Косыгин, Саддам Хусейн үгэ хэлэжэ, суглараг шадта халуунаар угтагдаhан байна.

Сайлалга хани халуун оршон байдалда үнгэрбэ.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕЛЕГАЦИ КОЛУМБИДА

БОГОТО. (ТАСС). Колумбиин Национальна конгрессэй уряалаар эндэ ерэhэн СССР-эй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Е. Лобанок түрүүтэй СССР-эй Верховно Соведэй делегаци газар элдүүрилгын ба мал ажалай министр Эрнан Вальехо Мехиатай, Колумбиин гадаадын худалдаа наймаанай институдай директор Рауль Арбелаестай уулзаба. СССР-эй ба Колумбиин хоорондохи худалдаа наймаае, экономическа харилсаа холбоое үргэдхэхэ арга боломжонууд тухай совет парламентаринар hанамжаяа хэлэhэн байна.

Совет айлшадай хүндэлэлдэ Колумбиин ниислэл хотын мэр Карлос Альбан Ольгин сайлалга хэбэ. Советскэ Союзай национальна республиканууды түлөөлhэн, СССР-эй Верховно Соведэй делегациин Колумбида ерэhэндэнь, сэдьхэлээ хананги байhанаа тэрэ мэдүүлээ.

Л. СВОБОДА ЧССР-эй ПРЕЗИДЕНТЭЭР ДАХИН hУНГАГДАБА

ПРАГА. (ТАСС-ай корр). Хамтын заседани дээрэ Чехословакиин Социалис Республикын Президентые hунгахын тула ЧССР-эй Федеральна суглаанай Арадай палатын ба Национальностьнуудай палатын депутадууд мартын 22-то Пражска градай Түүхын залнуудай нэгэндэ сугларба.

ЧССР-эй Федеральна суглаанай Түрүүлэгшэ А. Индра оролто үгэ хэлэжэ, хамтын заседани нээгээ. Тэрэнэй дурадхалаар зүблэхэ зүйл: Чехословакиин Социалис Республикын Президентые hунгалга, дахин hунгагдаhан Президентын баярай оршон байдалда тангариг үгэлгэ нэгэн дуугаар баталаглаба.

Удаань КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак КПЧ-гэй ЦК-гай ба ЧССР-эй Национальна фронтын ЦК-гай үмэнэhөө үгэ хэлэхэдээ, КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, мүнөө ЧССР-эй президент байhан Л. Свободые Чехословакиин Социалис Республикын Президентын тушаалда дахин hунгахые депутадуудта дурадхаа.

ЧССР-эй Федеральна суглаанай хоёр палатын депутадууд нюуса hунгалтада хабаадаба. Хэдэхэн минутын үнгэрэмсөөр, А. Индра hунгалтын дүнгүүдые соносхобо. Л. Свободые Чехословакиин Социалис Республикын Президентээр hунгаhан тухайдаа заседанида хабаадаhан бүхы депутадууд дуугаа үгэhэн байна.

КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүд, КПЧ-гэй ЦК-гай секретарьнар ба секретариадай гэшүүд, ЧССР-эй Федеральна суглаанай Президиумэй, Чехиин, Словакиин Национальна Соведүүдэй гэшүүд, Федеральна ба Национальна правительствануудай министрнүүд ЧССР-эй Президентын тушаалда hунгагдаhантайнь дашарамдуулан, Л. Свободые халуунаар амаршалба.

«КОСМОС—552» НИИДХҮҮЛЭГДЭБЭ

Газарые тойрон дабшадаг «Космос-552» гэжэ ээлжээтэ хэмэл одон 1973 оной мартын 22-то Советскэ Союзhаа табигдаба. Замбуулинай дайда шэнжэлгые үргэлжэлүүлхээр хараалагдаhан научна аппаратура хэмэл одон дээрэ тодхогдонхой.

Аппаратурань гэмгүй hайнаар хүдэлнэ. Абтаhан мэдээсэлнүүд залан хүтэлбэрилгын-тоолон тодорхойлолгын түбтэ шэнжэлэгдэжэ байна.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДАЙ ГҮРЭНДЭ МЯХА, hҮ, ҮНДЭГЭ ТУШААХА КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ЯБАСА ТУХАЙ

1973 оной мартын 16-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	мяхан	hүн	үндэгэн
Баргажанай	93	77	237
Баунтын	185	108	—
Бэшүүрэй	103	83	127
Зэдын	118	75	166
Яруунын	35	78	—
Загарайн	76	73	243
Захааминай	150	76	—
Кабанскын	57	80	124
Хэжэнгын	124	83	—
Хурамхаанай	90	91	—
Хяагтын	118	77	94
Мухар-Шэбэрэй	99	77	61
Ахын	—	110	—
Прибайкалиин	225	86	—
Хойто-Байгалай	37	137	—
Сэлэнгын	186	95	—
Түнхэнэй	167	86	64
Улаан-Үдын	139	90	110
Хоринн	83	88	162
Республика бүхыдөө:	106	82	107

...ай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

...эр Г. Т. НЯГОЛОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...даан саг соо республикын финансын эмхи зургаа...эдэбхитэйгээр хүдэлhэнэйнь түлөө, түрэhөөр 50 ...лhэнтэйнь дашарамдуулан, Улаан-Үдын ажал...депутадуудай городской Соведэй гүйсэдхэхэ ко...финансын таhагые даагша **Няголов Геннадий** ...ичые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Пре...**Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

...ядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

...ядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ДУБРОВСКИЙ.**

...-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...3 оной мартын 22.

...ай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

...хэр К. И. ИВАЙЛОВСКИЙЕ БУРЯАДАЙ ...эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ...ЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

...айкалидахи партизан хүдэлөөнүүдтэ эдэбхитэйгээр ...лсоhанайнь, республикын ажахын эмхи зургаа...ша үрэ ехэтэйгээр хүдэлhэнэйнь түлөө, түрэhөөр ...нэйсэhэнтэйнь дашарамдуулан, тусхайта пенсио...вайловский Кирилл Ивановичые Буряадай АССР-эй ... Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** ...

...ядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Б. СЕМЕНОВ.**

...ядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **В. ДУБРОВСКИЙ.**

...ан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
...3 оной мартын 22.

ТҮЛ АБАЛГАЯА ТҮГЭСХЭХЭНЬ

Ахалагша хонишон Цыбикмит Холхонова Энгэр гэжэ газарта үбэлжэжэ байнхай. Хонишодой эгээл харюусалгатай хаhа — түл абалга Хүрбын совхоздо үргэлжэлhөөр. Энэ шухала ажалдаа эрхим hайн бэлэдхэлтэй ороhон хонишод 100 эхэ хонин бүриhөө 100, тэрэнhээшье дээшэ хурьга түлжүүлдэг гээшэ. Цыбикмит Холхоновагай бригадада Гомбо-Цэрэн Чимитов хурьгашанаар ажаллана. Тэдэнэрэй харууhалжа байhан 480 эхэ хонидой хүшэ тамирынь hайн. hүүлэй мэдээгээр эндэхи хонишод 425 хурьга абаад, тэдэнээ гээлтэ хоролтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

— Түл абалгамнай ойрын үдэрнүүдтэ дүүрэхэнь. Абаhан түл түрсөө гарзалуулангүй хүхэ ногоондо гаргаха гээшэ мүнөө үеын тон шухала зорилгонуудаймнай нэгэн. Үбhэ тэжээлээр ядамаг ондо орожо байбашье, абаhан социалис уялгаяа нэрэтэй солотойгоор үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдонобди. Наруули дулаан үдэрнүүдтэ хонидоо хагданда, тарянай узуурта бэлшээнэбди, — гэжэ ахалагша хонишон манда мэдүүлбэ.

Ц-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: **Ц. Холхонова, Г-Ц. Чимитов.**

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

Хори.

ШЭГНҮҮРЫНЬ НЭМЭЭНЭ

Чагдар, Лайжаханда Буянтуевтан Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо тугалшанаар хүдэлжэ эхилhээр жэл болобошье, тэдэнэй ажал хэрэгынь урагшатай. Мүнөө үедэ энэ бүлэ 52 тугал харууhална. Буянтуевтан үнгэрэгшэ hарада тугал бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхын туршада 736 граммаар нэмээжэ шадаа. Эдэнэр 4 hаратай тугалнуудые харууhална. Тугалшад тэдэнээ хаhа сагтань hайнаар эдеэлүүлhэнэй ашаар иимэ амжалта туйлана.

Б. ЖИГЖИТОВ.

Зэдэ.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ХҮСЭН ШАНГАДАНА

«50 лет Октября» совхозой дүй дүршэлтэй малшадай нэгэн коммунист Георгий Павлович Соловьёвой хүтэлбэрилдэг Ородой hү hаалиин фермын коллектив hайн ажалаараа аймаг дотороо суутай болонхой. Тус фермын hаалишад болон малшад СССР-эй 50 жэлэй ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ оло дахин эрхимлэжэ гараад, КПСС-эй райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар нэгэнтэ бэшэ шагнагдаhан юм.

Малшадай дунда дэлгэрhэн бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоhон тус коллектив түрэл республикынгаа байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойн баярые нэрэтэй солотойгоор угтаха гэhэн зорилготой. Эндэхи hаалишад үнгэрэгшэ жэлэй 3, байгша оной 6 hарын туршада үнеэн бүриhөө 1200 килограммhаа доошо бэшэ hү hааха гэhэн социалис уялга абанхай.

Энэ ажалша бэрхэ коллективэй ажал хэрэгүүдынь hайн. Жэшээлхэдэ, тэдэнэр январь hарада hү абалгаяа үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо 20 процентээр дээшэлүүлээ. Хэрбээ байгша оной январь hарада үнеэн бүриhөө 214 килограмм hүн эндэ hааргдаhан байгаа hаа, харин февральда тус бүриhөөнь 234 килограмм hүн абтаа.

Үбэлэй hаранuудта ехэ hүнэй түлөө дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй ашаар ажалай түрүүшүүл олошорно. Жэшээлхэдэ, республикын габьяата малшан Елизавета Далаевна Кузьмина үнгэрэгшэ жэлдэ хододоо түрүүлжэ ябаhан аад, январь hарада залуу hаалишан, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Александра Сультимовада булигдаа hэн. Февраль hарада Елизавета Далаевна харууhалжа байhан үнеэн бүриhөө 200 килограмм hү hаажа, дахинаа түрүүлбэ.

— Елизавета Кузьмина ажахымнай дүршэлтэй hаалишадай нэгэн. Тэрэ өөрынгөө хэрэгтэ ёhотой мастер болонхой. Александра эрхим шабинь байhанаа гүйсэд гэршэлнэ, — гэжэ 1-дэхи отделениин партийна организациин секретарь нүхэр Цыренжапов манда хөөрэбэ.

Фермын бусадшье hаалишад социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсана. hаалишан Галина Игнатьева үдэрhөө үдэртэ ехэ hү hаана. Залуу hаалишад—комсомол басагад Дарима Демидова, Нина Ястребова болон бусад аха нүхэдhөө холо гээгдэхэгүйе оролдоно.

Ородой hаалишад март hарада үнеэн бүриhөө 250 килограммhаа бага бэшэ hү hааха гэжэ шиидэнхэй. Эдэ үдэрнүүдтэ тэдэнэр социалис уялгаяа, хараалhан түсэбөө нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын тула оролдожо байнхай.

Л. ГОМБОЕВ.

Хэжэнгын аймаг.

Партийна билет уялгална

ҮНДЭР НЭРЭДЭЭ ХҮРЭМӨӨР

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу коммунистнууд А. Г. Лубсанов Л. Д. Полякова хоёр 1931 онһоо партиин гэшүүн Г. Е. Бердиковтэй хөөрэлдэжэ байна.

Буряадай хүдэлмэришэн ангиин урган хүгжэһэн түб— Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой бүлэг коммунистнуудта партийна шэнэ билет барюулагдаба. Заводой парткомой секретарь В. А. Уланов коммунистнуудта партийна шэнэ билет барюулхынгаа урда тээ КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэриин ёһоор партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ бэлдэхэ талаар ехэ хүдэлмэриин ябуулагдаһан тухай, заводой парткомой болон эхин организацинуудай, коммунист бүхэнэй ажал ябуулгын нилээд эдэбхижэһэн тухай тэмдэглээ.

— Мүнөөдэр манай заводой коммунистнууд район дотороо түрүүлэн партийна шэнэ билет абажа эхилбэ. Энэ үдэр хадаа коммунист бүхэнэй ажабайдалда, саашанхи ажал ябуулгада мартагдашагүй үдэрынь болоно. Манай заводой коммунистнууд үйлэдбэри дээрэ, ниитын ажабайдалда хододоо түрүү ябаха үүргэеэ нэрэтэйгээр бэелүүлэн, үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулжа байна,— гэжэ нүхэр В. А. Уланов онсолон элирхэйлбэ.

Заводой үнинэй хүдэлмэришэн, Социалис Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Советэй депутат Борис Захарович Поздеевтэ партийна билет хамагһаа түрүүн барюулагдаба. Коммунист нүхэр Б. З. Поздеев 1935 ондо Ураалай хүдэлмэришэн ангиин бүлэһөө комсомолой путёвкоор Буряадай түрүүшын индустриальна гигант — паровоз-вагон заһабарилгын заводто эльгээгдэһэн байна. Тэрэ гэһэнһээ хойшо таһалгаряагүй эндээ ажаллажа, хүндэтэ үг гарбалайнгаа нэрэ хүндые дээрэ үргэн, алдар солоёо дуудуулһаар ябана.

Удаань коммунист Анисим Николаевич Оширов партийна шэнэ билет гартаа бариба. Энэ нүхэр хадаа малша буряад айлай бүлэдэ 1926 ондо түрэһэн. 1940 ондо 14 наһатайдаа түмэр замшадые бэлдэдэг училищада орожо, хүбишаягаа хүдэлмэришэн ангитай холбоһон намтартай юм. 1942 онһоо түс заводто хүдэлнэ. Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Заводой парткомой, мүн КПСС-эй Железнодорожно райкомой гэшүүн, дизельнэ цехэй начальник. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг цех завод соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Үнгэрһэн январь һарын дүнгөөр нэгэдэхи һуури эзэлээ һэн.

Иван Тихонович Красиков залуу коммунист. Локомотив хабсаралгын цехэй электромонтажнигуудай бригадир. Бригадань 15 хүнһөө бүридэдэг. Табан жэлэйнгээ түсэб дүрбэн жэлдэ дүүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табинхай. Үйлэдбэриингөө даабарие һараһаа һарада үлүүлэн дүүргэжэ, завод соогоо түрүү зэргэдэ ябана. Бригадынь гэшүүн бүхэн олониитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Гаргаһан продукциинь шанар хэзээ бүхэндэ эрхим һайн байдаг тула бусалтагүйгөөр тушаагдадаг юм. Голодоһо гаргаха ушар эндэ огто мартагданхай.

Партийна шэнэ билет абахадаа, коммунист И. Т. Красиков иигэжэ мэдүүлбэ: «Ленинэй партиин гэшүүн гэһэн үндэр нэрэеэ хэзээ бүхэндэ, хаанашье ябахадаа арюун сэбэрээр, алдартай, габьяатайгаар дээрэ үргэн ябахаб. Ленин багшын дүрэ зурагтай энэ билет хадаа ажалшан арад түмэнэй эрхэ сүлөөгэй, зол жаргалай, һайхан ерээдүйн түлөө коммунис партиин ябуулжа байгаа тэмсэлые, илалтануудые һануулан, коммунизм байгуулгын түлөө тэмсэлдэ зоригжуулна».

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунист Н. И. Кузнецов.

Локомотив хабсаралгын цехэй электрослесарь Николай Филиппович Сидоров, мүн энэ цехэй электрослесарьнүүдэй бригадир Лидия Дмитриевна Полякова, ахалагша мастер Николай Ильич Кузнецов, заводой ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь, залуу коммунист Александр Гомбоевич Лубсанов болон хамта 13 хүндэ энэ үдэр партийна шэнэ билет барюулагдаба.

Билет барюулһанай түгэсхэлдэ парткомой секретарь В. А. Уланов шэнэ документ абаһан коммунистнуудай саашанхи ажал хүдэлмэридэнь амжалта, ажабайдалдань зол жаргал, элүүр энхэ байдал хүсэн юрөөбэ.

Коммунистнууд Б. З. Поздеев, Н. И. Кузнецов, А. Г. Лубсанов гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, В. И. Ленинэй агуу партиин алдар нэрые дээрэ үргэн, коммунистын үүргэ зорилгонуудые үнэн сэхээр бэелүүлэн, ажал хүдэлмэридөө, ниитын ажал ябуулгада эрхим жэшээ харуулан ябахабди гэжэ тангариглан мэдүүлбэ.

Д. ЦЫБЕНОВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коммунист И. Т. Красиков үгэ хэлэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

МҮРЫСӨӨ ШАДАМАРААР ХҮТЭЛБЭРИЛХ

Малшад, таряашадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөө шадажа хүтэлбэрилхэ, һара бүриинь дүнгүүдые саг соонь согсолжо, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр харуулха, дутуу дундануудые усадхаха гээшэ шухала хэрэг. Эгээл тиимэһээ һүүлэй үедэ манай аймагай совхозуудай партийна организацинууд гүүртэ, отарануудта ажалладаг һаалишад, хонишодойнгоо мүрысөөе оролдосотойгоор эмхидхэжэ, түрүүшүүлые моральна болон материальна талаар урмашуулха хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг болоһон байна. Мүрысөөе һайнаар эмхидхэһэн коллективтэ ажалынь урагшатай, хүнүүд абаһан уялгаяа бэелүүлхын тула арга хургаяа бэдэрдэг, түрүүшүүлдэл адляар ажаллаха гэжэ оролдодог гээшэ.

Эдэ бүгэдые хараадаа абан, партийна организацинууд мүнөө гээгдэлдэ ороһон фермэ, бригадануудта түрүү хүнүүдые ажал тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень эльгээдэг болоо. Иимэ уулзалгануудай яһала ашатай туһатай байһаниинь элирээ. Жэшээлбэл, аймаг доторнай һүүлэй үедэ хонин бүриһөө хурьга абажа түлжүүлдэг түрүү хонишод, үнеэн бүриһөө 2000—2500 килограмм һү һаадаг эрхим һаалишад олошоржо, адууһа малай ашаг шэмэ нилээд дээшэлээ.

Тиихэдэ һаалишад, хонишоднай байгша ондо мүн лэ урагшатайгаар ажаллажа байнхай. Жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн хоёр һарада һү һаалимнай нёдондоной энэ уеынхиһөө 6 процентээр дээшэлжэ, үнеэн бүриһөө 22 килограммаар ехэ һүн һаагдаһан байна. Мүн 37 мянга гаран хурьгад абтаад, урдынхиһаа һайнаар түлжүүлэгдэжэ байнхай.

Гэбэшье совхозуудай үйлэдбэридэ дутагдалнууд олон ушарна, бии байгаа арга боломжонууд гүйсэд хэрэглэгдэнэгүй. Олохон хүтэлбэрилэгшэд үйлэдбэреэ хуушанайхяараа хүтэлбэрилжэ, шэнэ онол аргануудые хэрэглэхэ гэжэ оролдоногүй.

Эгээл мүнөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй үргэнөөр дэлгэрээд байһан үедэ үйлэдбэриин һалбари, бүлэг бүхэниие шадабаритайгаар хүтэлбэрилхэ, продукци ехээр абаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ бүхы арга боломжонуудаа элсүүлхэ эрилтэ табигдана ха юм.

Хэнэйшье мэдэһээр, Хорини аймаг жэл бүри ган гасуурта дайрагдажа, орооһо таряанай, үбһэ ногооной ургаса багаар хуряана. Тиимэһээ энэ бэрхэшээлһээ гарахын тула нэн түрүүлэн гол баялиг болохо газараа һайнаар элдүүрилжэ, орооһо таряанай, бусад ургамалай тогтууритай баян ургаса абадаг болохо, сабшалан, бэлшээриингээ үрэжэлыень дээшэлүүлхэ, ниитынгээ адууһа малда хүсэд хүрэхэ үбһэ, тэжээл бэлэдхэжэ абаха гээшэ аймагай партийна организациин дайшалхы хэрэг мүн.

Үдэ голой эрье зубшан нэмжыһэн үрэжэлтэ газарайнгаа намаг налхиие хатааха, хүсэдөөр ашаглаха тушаа олон жэлэй туршада хэлсэдэг гээшэбди. Теэд үнэн дээрэнь абажа харахада, һүүлэй жэлнүүдтэ энэ газар ашаглаха талаар биратай хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Шэнэ газар ашаглаха, үрэжэл багатай газараа үндэһөөрнь һайжаруулха хэрэгтэ нилээд олон машина, техникэ хабаадуулагдажа, мүнгэ зөөри ехээр гаргашалагдадаг гээшэ. Нёдондо аймаг дотор шэнэ газар ашаглалгада бүхыдөө 307 мянган түхэриг гаргашалагдаа һэн. Теэд байгша ондо культур-техническэ хүдэлмэри хэхэ хэрэгтэмнай оройдоол 156 мянган түхэриг һомологдоо. Энэнь тон бага гээшэ ааб даа. Хэрбээ иимэ хэмжээгээр намаг налхи хатаажа, сабшалан, бэлшээриеэ үргэдхэхэ болоо һаа, ойрын жэлдэ хараалһан зорилгоёо бэелүүлхэмнай бэрхэтэй болохо байна. Тиимэһээ КПСС-эй обком, республикымнай Министрнүүдэй Совет энэ асуудалые ойрын сагта дахинаа хаража, зохихо тээшэнь шиидхэхэ аабза гэжэ найданабди.

Мал ажалаа саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ мүн лэ шиидхэгдэхээр болоһон асуудалнууд олон. Нэн түрүүн малай оньһожоруулагдамал томо комплекснуудые шэнээр барижа, һү, мяха промышленна гуримаар үйлэдбэрилхэ саг ерээ. Илангаяа малшадаар дуталдадаг манай аймагта энэ асуудал ехэ удха шанартай.

Теэд байгша ондо аймаг доторнай малда нэгэшье тиимэ комплекс шэнээр баригдахаар хараалагдаагүйнь харамтай. Нёдондо Анаагай совхоздо 200 үнеэнэй багтаха шэнэ байра барижа, анха түрүүшынхеэ нэгэ газарта 400 үнеэдтэй фермэтэй болоо һэмди. Зүгөөр эндэмнай үнеэдэй олошорһон хойно тугалай байра бариха хэрэгтэй болоһон аад, мүнөө жэлдэ мүнгэ зөөри энээндэ һомологдоогүй. Эдэ бүгэдэ ажалда ехэ һаад ушаруу... на.

Үнгэрһэн зунай ... һаа, мүн байгша оной ... һанай ехээр орожо, ... хүйтэрһэнһээ болоод ... малай үбэлжэлгэдэ ... хэшээлнүүд тохёолдо... на. Аймагаймнай ... Үдын, «Георгиевский» ... зууд үбһэ, һолоо... дуталдажа, хони, ... соогуур бэлшээхэ ... лоо. Бүхыдэнь абажа ... да, аймаг доторнай ... лоомон, талха таря... хоморлдожо, зарим ... адууһа мал хүшэ ... дажа, туража байна. ... тийна организацинуу... тынгээ малай үбэлжэ... хитэйгээр үнгэргэхы... хы малшадайнгаа ... сүүлжэ, модоной ... отолжо, хулһа ожорһо ... бэлэдхүүлнэ. Тиихэ... хы тэжээлээ талха ... зүйлтэй холижо ... малдаа эдюулдэг ...

Иимэ ядуу байдал... байхадаа партиин ... ажахынуудай хүтэл... дэй үүргэ, хари... улам дээшэлүүлхэ, ... ба гүрэнэй журам ... жэ, даалгагдаһан ажа... ша хэрэгээр ханда... хай ябадалтадтай ... гаар тэмсэхэ хэм... хараалаад байна. ... зарим ажахынуудай ... рилэгшэд. мэргэжэлт... лис мүрысөөе миил ... гэһэншүү дэлгэрүү... сыень шалгадаггүй, ... түсэбэй дүүргэлтые ... хойшо татажа, өөры... шэнжэлэлгэгүйгөөр ... лаг байна. Жэшээлбэл ... бын совхоз һүүлэй ... лэдбэриин ба культу... һүдалай барилгаа... багаар хандуулна. ... Үдын совхозой хүтэ... шэд малшадайнгаа ... һожоруулжа, ажахы... номикые улам бэхижү... рэгтэ һаналаа табяагүй...

Саашадаа хүдөө ... улам хүгжөөжэ, гүр... мяха, нооһо, үндэг... таряа, хартаабха, ... ехээр худалдажа, ... тиингаа XXIV съезды... хэбэринүүдые бодото ... бэелүүлхын, респуб... 50 жэлэй ойе ажа... амжалтануудаар угта... аймагаймнай бүхы ... коммунистнууд бол... молшуул шударгыгаа... жа байна.

П. ПАВ...
КПСС-эй Х...
райкомой нэ...
секр...

КПСС-эй райкомуудһаа мэдээсэнэ

Ахын аймаг

ҮЗЭЛ СУРТАЛШАДАЙ ҺУРАЛСАЛ

Партиин райком агитатор, политинформаторнуудай һуралсалда һанал ехээр табидаг байна. Тиимэһээ Орлик болон бусад тосхонуудта һара бүхэндэ эдэнэрэй семинарнуудые үнгэргэдэг юм.

Агитатор, политинформаторнуудай ээлжээтэ семинар һаяхан Орлик тосхондо үнэргэгдэбэ. «Табин жэлэй туршада Буряадай АССР-эй соёл культурын ба экономикын хүгжэлтэ» гэһэн лекци уншагдаба. Удаань СССР-эй уласхоорондын байдал тухай лекци партиин райкомой пропаганда, агитациин таһагые даагша Д. Б. Шарастепанов уншаһан байна.

ҺУРАЛСАЛАЙ ЖЭЛЭЙ ТҮГЭСХЭХЫН УРДА ТЭЭ

Коммунистнар болон партийнабэшэ хүнүүдэй политическэ һуралсалай жэл түгэсэхэ боложо байна. Энээндэ зорюулжа, партиин райком пропагандистнар болон партийна эхин организацинуудай секретарьнарай семинар-зүблөө үнгэргэбэ. «ССР Союзай мүнөө үеын экономическа политика» гэһэн лекци КПСС-эй райкомой секретарь З. Б. Шагдуров хэбэ. Политическэ һуралсалда уран зохёол хэрэглэхэ тухай партиин райкомой пропаганда ба агитациин таһагые даагша Д. Б. Шарастепанов, «ССР Союзай бүлэдэ Буряадай АССР» гэһэн лекци аймагай «Малшан» газетын редактор Ц. И. Цыбденов гэгшэд уншаба. Мүн аймагай партийна эхин организацинуудта политическэ, экономическа һуралсалай ябаса тухай, һуралсалай жэлые эмхитэйгээр түгэсхэхэ тухай хөөрэлдөөнүүд болобо.

Удаань пропагандистнар өөһэдынгөө ажал хэрэг тухайда дэлгэрэнгытээр хөөрэлдэһэн байна. Экономикын эрдэмэй кандидат Ф. И. Шулунов «хоёр байгуулалтын экономическа мүрысөөн тухай» һонирхолтой лекци уншаа.

РЕСПУБЛИКЫНГАА ОЙДО

Түрэл республикынгаа табин жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулжа абаһан социалис уялгануудай хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, саашанхи зорилгонууд тухай асуудалтайгаар партиин райкомдо зүблөөн болобо. Колхозуудай түрүүлэгшэнэр, партийна организацинуудай секретарьнар энэ зүблөөндэ хабаадаа. Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалнуудаар мэдээсэлнүүдые хэбэ.

Һүүлдэнь КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь П. Л. Марзаев үгэ хэлээ.

В. ГАЛСАНОВ.

Улаан-Үдын аймаг

ПАРТОРГНУУДАЙ ҺУРАЛСАЛ

КПСС-эй Улаан-Үдын райкомдо аймагай колхоз, совхозуудай, промышленна предприяти болон эмхи зургаануудай парткомуудай, партийна эхин организацинуудай секретарьнарай нэгэ үдэрэй семинар боложо үнгэрбэ.

Партийна-эмхидхэлэй, ниитэ- политическэ хүдэлмэриие саашадань нарижуулан һайжаруулха талаар партийна эхин организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь К. К. Шомоев семинар дээрэ элидхэл хэһэн байна. Удаань партиин райкомой секретарь И. Я. Сыщук, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, үзэл сурталай хүдэлмэри һайжаруулха тухай элидхээ.

Партийна эхин организацинуудай бюрогой болон парткомуудай хүдэлмэриие түсэблэхэ, эмхидхэлэй хүдэлмэри гуримшуулан һайжаруулха, хэрэг хүтэлбэри эрхилхэ, партиин гэшүүдэй болон гэшүүндэ кандидадуудай тоо бүридхэлэй мүнөө үеын байдал тухай асуудалнуудаар КПСС-эй райкомой хүдэлмэрилэгшэд Г. И. Довгань, Г. Г. Баторова, В. Л. Бадмаева гэгшэд хөөрэлдөө хэһэн байна.

Партийна документнүүдые һэлгэлгэдэ хэр зэргэ бэлдэжэ байһан тушаагаа Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын парткомой секретарь А. М. Бояркин, Калининай нэрэмжэтэ совхозой парткомой секретарь В. Е. Шулунов гэгшэд нүхэдтөө хэлэжэ үгөө.

А. НАГАСЛАЕВ.

30 ЖЭЛДЭ ҺААЛИШАНААР

Дулма Гармаевна 30 жэлэй туршада мал ажал дээрэ хүдэлһэн дүй дүршэлтэй һаалишадай нэгэн юм. Энэ нүхэрнай жэлһээ жэлдэ ажалдаа амжалта түйладаг байна.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Дулма Гармаева даажа абаһан үнеэн бүриһөө 2.430 килограмм һү һаажа, социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараа. Хүндэлэлэй Тэмдэг орденоор шагнагдаһан.

Түсэбтэ табан жэлэй, шиидхэхы гурбадахи жэлдэ Бэшүүрэй совхозой һаалишан нүхэр Гармаева харууһалжа байһан 27 үнеэнһээ 67.500 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялгатай. Даажа абаһан уялгаяа бодото дээрэнь бэелүүлхын тула оролдожо байнхай. Тэрэ сүүдхын туршада үнеэн бүриһөө 9 килограмм һү һаажа абана.

Дулма Гармаевна хэжэ байһан ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг, урагшаа һанаатай хүн. Байгша ондо үнеэн бүриһөө 2500 килограмм һү һааха гэһэн социалис уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө оролдоно,— гэжэ совхозой рабочкомой түрүүлэгшэ нүхэр Миронов хэлэбэ.

С. ХАЛТУЕВ.

Улаан-Үдын Серовой нэрэмжэтэ мебельнэ ф... кынхид арад зоной хэрэгсэлэй зүйлнүүдые һ... хангахын тула ехэ оролдолго гаргадаг. Энэ ... мэридэ Наталья Лифантьевна Филатовагай ... бэрилдэг шэрдэгшэдэй бригада шалгарна, ... бүриингөө даабари 120 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): Т. В. Фил... В. В. Леонова, Г. К. Разуваева, Н. Л. Фил... В. В. Тарасова, Г. Е. Логиновская гэгшэд.

А. МАНТАЕВАЙ ф...

Үһанһаа нуража, таряалангай муудалгые һэргылэ...

Энэ үбэлэй туршада республика дотор ороһон саһан урда жэлнүүдэйхиһээ жэшээгүй ехэ гэжэ агрометеорологическа станци мэдээсэнэ. Байгал шадарай, баруун урдахи аймагуудта 7—12 сантиметрһээ дээшэ зузаан саһан ороо гэхэ гү, али гектар бүридэ 150—400 тонно үһан хүртэнэ. Харин Баргажанай, Хурамхаанай болон бусад нютагуудта ороһон саһанай зузааниинь 50 сантиметрһээ дээшэ. Эндэхи 1 гектар бүридэ 600—1.000 тонно саһан ороһон болоно гэжэ мэргэжэлтэд элирүүлбэ.

Март һара хахадлаба. Хабарай түрүүшын һара урда жэлнүүдэйхиһээ 1—2 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ. Һарын һүүл багта, апрелиин эхеэр наруули дулаан үдэрнүүд болохоор хүлеэгдэнэ. Урин дулаан боломсоор хада, боориин саһан хайлажа, мянга түмэн горходой шолшогонон урдахань эли ааб даа.

Илангаяа хадын хаяада, бооридо нэмжыдэг таряалан, сабшалан һайрамай үһанда нуража, хүрьһэниинь муудадаг. Тиимэһээ һайрам зүбөөр тогтоожо, газар таряалангаа һайса үндалуулжа абаха хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд мэргэжэлтэд гол анхаралаа мүнөө үедэ табиха болоно. Эндэ нэгэ жэшээ дурдамаар. Республикымнай ажахынуудта 22,2 мянган гектар таряалан, 9,8 мянган гектар бэлшээри, 700 гектар нуга сабшалангай хүрьһэн үһанда эдигдэжэ, нуража муудаанхай. Хадын майла боорёор урдажа гарадаг һайрамай, хурын түргэн урасхалтай үһан гүнзэгы жалга жаама бии болгоно. Ингэжэ газар таряалангай хүрьһэн үһанда эдигдэжэ нуража, хэрэгсэлһээ гарашадаг байна бшуу.

Һайрамай үһые тогтоохо хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ шадабал, сабшалан таряалангай, бэлшээриин үрэжэлтэ хүрьһэнэй үһанда эдигдэхэ, нураха ушар усадхагдаха, зунай эхин багаар үзэгдэдэг ган гасууртай тэмсэхэ арга олгохо бшуу. Энэ шухала хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэһэн ажахынууд таряалан, сабшалан дээрээ наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ саг болзортонь гаргажа, орооһо таряанай, үбһэ ногооной тогтууритай ургаса хуряажа абаха байна.

Республикымнай олонхи аймагуудта хабарай һүүл, зунай эхин һарануудта хура бороо илангаяа бага ородог гээшэ. Үбэлдөө, хабар эртэ саһа тогтоохо хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэһэн колхоз, совхозууд май июнь һарын ган гасуурһаа зайсаха байна. Республикымнай эрхэ байдалда энэ ехэ удха шанартай гээшэ.

Зүгөөр хүрьһэнэй хүсэд гэдэсгүй дээрэһээ саһанай үһан газарта шэнгэнгүй урдашана. Тиимэһээ һайрамые таряалан дээрэ тогтооходо таарамжатай. Газарай хүрьһэ урбуулангүй элдүүрилһэн паар дээрэ намартаа плугаар гүйхэн һубагуудые 5—6 метр зайтайгаар хүндэлэн татахада зохид. Хэрбээ иимэ һубагуудые намартаа татаагүй байбал, хабартаа таряалан дээрэхи саһа баал болгон хахалхада һайн. Энэ арга юугээрээ һайн бэ гээд эндэ хаража үзэе. Нэгэдэхеэр, саһанһаа сэбэрлэгдэһэн газарай хүрьһэн түрүүн гэдэдэг. Хоёрдохеор, хүндэлэн татагдаһан баалнууд һайрамай үһа тогтооно. Баалнуудай хоорондохи зайнь 15—30 метр байха зэргэтэй. Хадын майла бооринн налгай, уруудамые хараадаа абан, баал татаха хэрэгтэй. Хэрбээ ташалангай налуу байбалнь, баалнуудай хоорондохи зай 30 метр үргэнтэй байха болоно. Намартаа хура бороогой багаар ороһон байбалнь, энэ арга хэрэглэхэдэ угаа зохид. Таряалан дээрэхи саһа баал болгон татахада орооһо таряанай ургаса 20 процентээр дээшэлдэг гэжэ шэнжэлэгдэнхэй.

Мүн хүндэ катогуудые хэрэглэжэ, таряалан дээрэхи саһа 5—6 метр зайтайгаар нягтаруулан дарадаг байна. Иимэ арга хэрэглэхэдэ, зурууд хоорондохи хөөбэгэр саһан түргэн хайлажа, доошоо урдахадаа хүндэлэн татагдаһан хаалтануудта торожо, эршэнь һулададаг юм. Хүрьһэндөө шииг ехэтэй таряалан дээрэ энэ аргые хэрэглэхэдэ һайн. Мүн хабар эртэ таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргажа тараахада, тэндэхи саһан түргэн хайладаг.

Жалга жаама, хонхорнуудта тогтоһон хүр саһан хайлахадаа мүн лэ газарай хүрьһэ муудуулдаг байна. Энэ ушартай яажа тэмсэхэ тухай хэдэн үгөөр хөөрэжэ үгэе. Гүйхэн ганга, жалгануудые наг шэбхээр хүндэлэн хаахада һайн юм. Энэ хүдэлмэри хэхэдээ хада, майлын эгсэ, налууе хараадаа абажа, 10, 20, 30, 50 метр зайтайгаар хүндэлэн хаалта хэхэдэ таарамжатай гэжэ һанагдана. Хайлаһан саһан доошоо урдахадаа хаалтануудта торожо, билтаран гараад, хажуу тээшээ урдажа, газарта жэгдээр шэнгэдэг. Иимэ түхэлэй хаалтануудые наг шэбхээр хэхэдэ жалга, жааманүүдай гүнзэгы бололготой тэмсэхэһээ гадна, сабшалан, таряалан, бэлшээри үтэгжүүлгэдэ туһалха байна бшуу.

Таряалан, нуга сабшалан дээрэ шииг нойто тогтоохо хүдэлмэриие саг болзортонь, эмхи гуримтайгаар ябуулхын тула ажахы бүхэндэ 6—7 хүнһөө бүридэһэн түсхай звено бии болгохо хэрэгтэй. Тэдэнэй мэдэлдэ трактор болон бусад оньһон түхеэрэлгэнүүдые түгэс үгтэхэ шухала. Таряашад хүрьһэнэй үһанда эдигдэжэ муудалгатай тэмсэхэ зуураа, газарта шииг нойто тогтоохо хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха болоно. Тиигэжэ орооһо таряанай, үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлгэдэ туһалха жэшээтэй. Элһэлиг хүрьһэтэй газарта борной шэрэхэдэ һайн. Намарай паар дээрэхи саһанай хайлажа дууһамсаар араатай катогоор нягтаруулха шухала.

Тарилга хэхэһээ урда тээ тэндэ ургаһан буртаг ногооe «КП-4» түхэлэй культиватораар үгы хэхэдэ болохо. Республикымнай колхоз, совхозуудта «СЗС-2,1» түхэлэй сеялкэнүү... хэрэглэгдэдэг болон... түхэлэй сеялкэ газар... элдүүрилхэ, тарилга... неральна үтэгжүүл... ха шадалтай. Мүн... «СЗЦ-3,6» түхэл... нүүдые хэрэглэхэдэ... дын боори, ташал... ряалан элдүүрилхэ, ... риха хүдэлмэриие ... һөөлжүүлэн хэхэдэ ... тай гэжэ шэнжэлэ... хинда үлеэгдэжэ, ... дэжэ, хүрьһэнэй ... сараха хойшолуу... жээнүүд тухай» тог... эй ЦК, СССР-эй М... дэй Совет батала... Республикымнай ко... хозуудта энэ талаар ... дэлмэри ябуулагдаа... хадын ташалан, ... ряалангые хүндэлэ... һаа бэшэ ондоо ажа... даагүй гэжэ хэл... дурсагдаһан һанам... халнуудые колхоз, ... дай мэргэжэлтэд ... рэглэхэ бээзэ гэжэ...

В. ХОЛ...
Буряадай хүдөө а...
туршалгын ст...
научна хүдэлмэ...
В. СТРЕ...
Буряадай АС...
габьяата аг...

...ЕХАНИЗАТОРАЙ ...РБАДАХИ ХАБАР

...Һиартаа баян ургаса ... тула хабарайнгаа ... богони болзор соо ... ушартай. Шиидхэхы ... хабар гараба. Манай ... саг ерэə, — гэжэ ... аймагай «Комму-... колхозой механизатор ... Климов хөөрөө һэн.

... тус колхозой бэр-... механизаторнуудай нэгэн ... машинист-тракто-... Григорий Климов хори ... һанай. Энээнэйнгээ ... залые механизатораар ... Үнгэрһэн үе соо тэрэ ... бэрхэ, нэтэрүү байһа-наа харуулжа шадаа.

Урагшаа һанаатай, эдэбхитэй энэ хүбүүе нютагайнь коммунистнууд обёорһон: Климов Григорий Феоктистович нёдондо КПСС-эй гэшүүн боложо ороо.

Гэхэтэй хамта Г. Ф Климов ажалшадай депутадуудай Нарһатын хүдөөгэй Советэй депутат, колхозойнгоо арадай хиналтын саг зуурын постын гэшүүн юм. Энээн дээрэ нэмэхэ зүйл үшөө байна: колхозойнгоо тарян ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ габьяатай байһанайнгаа түлөө Г. Ф. Климов «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар һая шагнагданхай. Үнгэрэгшэ намарай таря хураалгада амжалта туйлаһанайнгаа һүүлдэ Балтиин далай шадархи республикануудаар аяншалаад ерээ һэн.

Мүнөө хабар Климовтэ онсо илгаатай хабар болоно. Юундэб гэхэдэ, тэрэнэй 10-дахи хабар. 1963 оной хабар түрүүшынхиеэ трактор агтын жолоо барижа, газар хахалхадаа, арбадахи хабараа ниимэ амжалтатайгаар угтахаб гэжэ мэдээшьегүй байжа магад. Зүгөөр хүдэлхэ халуун хүсэл байгаа һааб даа.

Энэ хүсэлынь мүнөө ажалай баян дүй дүршэлөөр арьбадхагданхай. Г. Ф. Климов мүнөө, колхозойнгоо бусад механизаторнуудтай сугтаа, хабарайнгаа тарилгые богони болзор соо дүүргэхэ гэжэ шиидэнхэй.

Энэ хэрэгтээ амжалта туйлахыень нүхэдынь хүсэнэ.

Э. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

Зураг дээрэ: Г. Ф. Климов.

...кинодокументалист, СССР-эй арадай артист ... Ираклиевич Асатиани «гурбадахи шиидхэхы» гэ... документальна фильм буулгажа эхилбэ. Ерээдүйн энэ ...тын геройнууд Тбилисиин метро баригшад, гэр ...бодхоогшод, Руставай булад шудхагшад ба хими... Кутаисиин автомобиль бүтээгшэд, Чиатурай гор... Зестафоной металлургнууд, Ингури ГЭС-эй ба... болон республикын сай ба виноград ургуулаг...-бултадаа ажалай түрүүшүүл 1973 оной социалис...нуудые ба гүрэн түрынгөө даабарине болзорһоонь дүүргэхые эрмэлзэһэн хүнүүд байха юм.

...РАГ ДЭЭРЭ: Грузиин научно-популярна ба доку...тальна фильмүүдэй студиин уран һайханай талаар ...бэрилэгшэ, СССР-эй арадай артист Г. И. Асатиа...

ТАСС-ай фотохронико.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

...ТАТАЙГААР БЭЛДЭДЭГ ҺААНЬ...

...публикын ниислэл ...-Үдэ хотодо «Дружба» ...кафегэй нээгдэһээр хэдэн ...үнгэрбэ. Энэ кафедэ бу...арадай урданай эдеэ ...бэлдэгдэнэ гэжэ олонхи ... ойлгоһон, мэдэһэн ...зэргэтэй. Гэхэтэй хамта ...бэлдэгдэһэн эдеэ хоолой ... шанар муутай, за... тон багаар бэлдэгдэһэн ...

...тэ энэ кафедэ үдэрэй ...буряад, гэртээ абааша...хэлэн юумэ захиһан бай... Теэд тэрэ захилни хэдэн ... соо дүүргэгдээгүй. Тэрэ ...тухайгаа кафегэй хүдэл...гэшэдтэ хандахадамни:

— Улаан-Үдын мяха-кон... комбинат мяханай ...үүдээр тон муугаар ...на. Бидэнэй захил за... дүүргэгдэнэгүй. Тии... ажалшадай захил саг ...дүүргэхэ аргагүй боло...ды, — гээд харюусаа ...

...тэн дээрэһээ бодоод үзэ...элдэб түрэлэй адууһа ма...мяха, дотор, шуһанай ...нө боложо, бурядд арадай ... амтатай эдеэ хоол ...хэнь бэрхэтэй болоно хэ...эй. Теэд Улаан-Үдэдэ хү...хэтэй мяханай комбинат ...а юм. Тэндэ республикын ...з, совхозуудһаа хэдэн ...ад адуун, үхэр, хонин, ...й, шубуун тушаагдажа, ... бүри үүсэлгэдэжэ бай... Бурядадай национальна ... хоол бэлдэдэг гансахан ... элдэб янзын мяхаар та...аргагүй хангаха аргагүй гээшэ гү? Оролдоод, ажалаа ёһотоор эмхидхээ һаа, шадаг-дахал хэрэг гэжэ һанагдана.

Һанаад үзэхэдэ, тус кафедэ национальна элдэб янзын эдеэ хоол бэлдэжэ болохо байна. Мяха, өөхэ багаханаар хэршэжэ, үхэрэй шуһатай холёод, шанахада яагааб? Адуунай шабай (сагаан шуһан), омһо, хята зохидхоноор шанаад байгаа һаа, амтархажа эдихэ хүн олдохол байха. Хониной хототой шуһа эдихэеэ ямаршье хүн арсахагүй һэн. Юрэдөө адуу малай мяха, дотор, шуһаар олон янзын амтатай хоол урдань бэлдэдэг байгаа, мүнөөшье бэлдэжэ болохо гэжэ һанагдана.

Үшөө тиихэдэ ёһотой бурядд зөөхэй (саламат) амтатайгаар шанахада яахаб? Үхэрэй, гүүнэй һүөөр элдэб янзын һэрюун унда урдань бэлдэдэг байгаа бэлэй.

«Дружба» кафедэ национальна эдеэ хоол өлбэгөөр, һайн шанартайгаар бэлдэдэг болоо һаа, тэндэ хоол бариха дуратайшуул бүри олон болохо һэн. Тиимэһээ Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай хүтэлбэрилэгшэд энэ кафе мяханай зүйлнүүдээр саг соонь хангаха асуудалда анхаралаа табиха зэргэтэй гэжэ һанагдана. Гадна тус кафегэй, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ниитын эдеэ хоолой управлениин хүдэлмэрилэгшэд эндэ бэлдэгдэдэг эдеэ хоолой шанарые улам һайжаруулха талаар зохихо хэмжээ абаха зэргэтэй.

М. ХАПКИНОВА.

«Буряад үнэндэ» бэшэһэнэй һүүлээр

«...ҮДЭРЖЭ УНАХААР ХАРАНХЫ»

...Манай газетын февралиин 17-ной номерто иимэ гаршаг...й бэшэг толилогдоһон байгаа. Ахын аймагай түб һуурин...ин тосхоной үйлсэнүүд зайн галаар гэрэлтүүлэгдэнэгүй. ...ар иимэһээ үдэшэ орой ябаһан хүнэй бүдэржэ унашамаар ...ранхы байдаг гэжэ тэрэ бэшэг соо хэлэгдээ һэн.

Тус бэшэг тушаа Ахын аймагай ажалшадай депутадуудай ...ндэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Будаев Д. Б. иигэжэ ...рюусаба:

— Орлик тосхондо дизельнэ электростанци хүдэлдэг юм. ...ельнүүдэйнь хуушарһан дээрэһээ, заһабари хэхэ һайн ...элгүй дээрэһээ, мүн мэргэжэлтэй кадрнуудай дуталдадаг...й боложо, тэрэ станци хирэ хирэ болоод эбдэршэнэ. Мү...э электростанци заһабарилагдаа. Тиихэдэ хоёр шэнэ ди...и асарагдаад, һаяар тодхогдохонь. Түнхэнэй аймагай ...ондо һууринһаа Орлик хүрэтэр электрын элшэ хүсэ дам...ухаа шэнэ лини татагдажа байна. Тэрэнэй ашаглалгада ...үрэгбахада, аймагай түб һуурин, мүн колхозууд элект...н элшэ хүсөөр бүрин хангагдадаг болохо байна.

ТУҺАТАЙШЬЕ, ҺОНИРХОМООРШЬЕ

НОМОЙ ТАГ

Һүүлэй үедэ республикымнай ниислэл хото Улаан-Үдын ба хүдөө нютагуудай номой магазинууд болон библиотекэнүүдтэ түрүү малшадай, таряашадай дүй дүршэл, эрдэм наукын шэнэ туйлалтануудые, түрүү онол аргануудые дэлгэрэнгыгээр харуулһан брошюранууд олоор абтаба. Тэдэнэй нэгэн болохо Свердловск хотын Дунда Ураалай номой хэблэлээр гараһан **«Һаалиин гүүртын оньһожоруулагдамал комплекс»** гэһэн ном соогоо авторнууд П. А. Мурзин, В. А. Царапкин гэгшэд фермэнүүдые комплексно аргаар оньһожоруулжа, ажалаа һайнаар эмхидхэхэ ба һү ехээр һааха шэнэ технологи тухай тон һонирхомоор бэшэнхэй. Энэ брошюра дотор гол түлэб Галкинска совхозой Бутырска һаалиин фермын дүй дүршэл ба комплексно аргаар оньһожоруулһанай ашаар али зэргын ашаг олзотой болоһониинь дэлгэрэнгыгээр хэлэгдэнэ. Тиимэһээ тэрэ ном колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдэй, бригадирнуудай уншахада туһатай байха.

Гадна «Колос» гэжэ хэблэлээр ниитэлэгдэһэн А. И. Семенищевэй **«Залуу малда гашалангир һү уулгаха»** гэһэн ном соо гол түлэб нарай малай доторой хэжэг абажа гарзалгатай яажа тэмсэхэ тухай бэшэгдэһэн юм. Гэдэһэ доторой үбшэндэ дайрагдаһан тугал, бурууннуудта гашалангир һүөөр хэгдэһэн айраг, кефир, ацидофилин, тараг, аарса, гүүнэй һүөөр буйлуулагдаһан сэгээ уулгахада түргэн һайжардаг. Тиимэһээ иимэ эдеэ гүүртэ, ажахы бүхэндэ яажа буйлуулан бэлдэхэ ба буруу, тугалнуудтаа уулгаха тухай автор А. И. Семенищев эдэ брошюра соогоо тодорхойгоор бэшээ. Ном дотор хэлэгдэһэн зүбшэл, заабаринууд колхоз, совхозуудай дүй дүршэл, мүн экспериментальна шэнжэлэлгын үрэ дүнгүүд дээрэһээ үндэһэлэгдэн найруулагданхай.

Энэ брошюра гол түлэб зооветеринарна мэргэжэлтэдэй, фермые даагшанарай, һаалишад, гахайшад, хонишодой уншахада һонирхолтой байха.

Тиихэдэ адууһа мал үсхэбэрилхэ ба үүлтэр һайжаруулха Бүхэсоюзна эрдэм-шэнжэлэлгын институдай профессор И. А. Барышниковай хүтэлбэри доро физиологиин ба биохимиин таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн туршалгануудай дүнгүүдые согсолжо, дэлгэрэнгы удхатайгаар бэшэһэн К. И. Кавешникова, З. Н. Касимов, Э. Б. Туманова гэгшэдэй **«Үнеэдэй һаагдаха үеынь физиологическа шэнжэ ба машинаар һааха тухай»** гэһэн ном Ленинградай номой хэблэлдэ барлагдажа тараагдаба. Энээн брошюра соогоо авторнууд хүдөө ажахын эрдэмэй мүнөө үеын туйлалтанууд ба түрүү дүй дүршэл, үнеэ машинаар һааха онол арга тухай тайлбарилна. Үнеэдые машинаар һаахадаа ариг сэбэрые наринаар сахихаһаа гадна, оньһон түхеэрэлгэнүүдээ шадамараар хэрэглэжэ һурахада, сагаан эдеэн элбэгээр абтадаг байха юм. Теэд энэ ном соо гансашье ариг сэбэрые сахиха бэшэ, мүн үнеэ машинаар һаажа дүршэхэ тухай тодо һонороор бэшэгдэнхэй.

Һүүлэй үедэ республикымнай ажахынуудта адуу олоор үсхэбэрилжэ, гүрэндэ тарган мяха ехээр тушаахын түлөө горитойхон анхарал хандуулагдадаг болонхой. Тиин зарим колхоз, совхозууд мүнөө энэ зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула бии байгаа арга боломжонуудаа элирүүлжэ, адуу үсхэбэрилхэ шэглэлтэй тусхай фермэнүүдые байгуулжа эхилэнхэй гэжэ М. С. Иванов **«Адуу үсхэбэрилгэ — мяха ехээр абаха арга»** гэһэн ном доторөө тайлбарилан бэшэнэ. Гадна энэ брошюра соо адуунай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тухай адуу үсхэбэрилэгшэдэй, ажахынуудай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэдэй анхармаар зүбшэл, заабаринууд олон.

Москвагай «Россельхозиздат» хэблэл залуу малшадта зорюулжа, тусхай брошюрануудай библиотечкэ хэблэхээр хараалһан юм. Энэ библиотечкэнь **«Залуу хонишондо», «Гахай шахан таргалуулха», «Поршоонхо абажа тэнжээхэ», «Тугалнуудые түлжүүлхэ», «Залуу һаалишанда», «Дальбараа тэнжээхэ» ба «Комплексой оператор»** гэһэн номуудһаа бүридэнхэй юм.

Һаяхан Р. С. Хамицаев Н. И. Винников хоёрой бэшэһэн **«Залуу хонишондо»** гэһэн гурбадахи брошюрань хэблэлһээ гаража тараагдаба.

Энэ ном соо гол түлэб хонидоо бэлшээриин ба үбэлэй сагта хайшан гэжэ бэлшээжэ адуулха, тэжээлыень хубаарилан үгэхэ, мүн үсхэбэрилхэ тухай хэлэгдэнэ. Гадна хони, хурьгадай зарим дэлгэрэнгы үбшэн ба тэрээниие яажа аргалха тушаа һонирхомоор бэшэгдэнхэй. Тиимэһээ энэ брошюра хонин ажалда түрүүшынхиеэ хүдэлжэ байһан залуушуулда туһатай байханьлабтай.

Хэрбээ эдэ номуудай магазинда угы һаань, М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын номой жасаһаа библиотекэнүүд хоорондын абонементээр захюулжа уншахада болоно.

Т. РЫГЗЫНОВА,
М. Горькиин нэрэмжэтэ республиканска библиотекын хүдөө ажахын номой секторэй библиограф.

МАГТААЛТАЙ НАЙМААЛАГША

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай нүүрһэ малтагшад, барилгашад болон бусад хүдэлмэришэд Баян гол тосхондо ажаһуудаг юм. Эндэхи зониие эдеэ хоол, эд бараагаар хангахын тула наймаанай хэдэн магазин ажаллана. Тэдэнэй нэгэндэ Ринчин-Ханда Раднаева арбан гурбадахи жэлээ хүдэлмэрилнэ.

Энэ хугасаа соо нүхэр Раднаева арад зоной эрилтые һайнаар хангахын тула юун хэрэгтэйб гэжэ һайнаар мэдэжэ абанхай. Анхандаа эд бараанай магазинда хүдэлөөд, һүүлэй хэдэн жэлдэ эдеэ хоолой магазинда ахалагша наймаалагшаар ажалладаг болоо. Энэ магазинайхид худалдан абагшадай эрилтэнүүдые хүсэдөөр хангажа шададаг. Эдеэ хоолой элдэб зүйлнүүд хүнэй харалгада элеэр табяатай, магазин соо ариг сэбэр, дулаан тула худалдан абагшадай дура татадаг. Наймаалагшад хүнүүдэй захилые дүүргэдэг тула тон хүндэтэй болонхой юм.

Тус магазинай коллективтэ коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоһоор 3 жэл болоо. Мүнөө энэ хүндэтэ нэрэ зэргэеэ дээрэ үргэн ябаһаар.

Дүтын Мэлэ, Борто тосхонуудай малшадые үбэлэй һарануудта эдеэ хоолой зүйлнүүдээр таһалгаряагүй хангажа, совхозой партком, дирекциин зүгһөө һайшаалда хүртэнэ.

Д. АЮШЕЕВ.

Зураг дээрэ: Ахалагша наймаалагша Ринчин-Ханда Раднаева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.
Захаамин.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

ПРАГА

КПЧ-гэй ЦК-гай пленум

ТАСС

КПЧ-гэй Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленум Прагада болобо. КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй дурадхалаар, тэрэнэй үмэнэһөө КПЧ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Г. Гусак үгэ хэлээ. КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн Л. Свободые Чехословакиин Социалис Республикын Президентын тушаалда дахинаа һунгахые Пленум нэгэн дуугаар зууршалба.

КПЧ-гэй ЦК-гай Пленум эмхидхэлэй зарим асуудалнуудые зүбшэлһэн байна. Пленум ЦК-гай гэшүүн Я. Барылые КПЧ-гэй ЦК-гай секретаряар, секретариадай гэшүүнээр, мүн хүдөө ажахын ба эдеэ хоолой талаар КПЧ-гэй ЦК-гай комиссиин түрүүлэгшээр Пленум һунгаа.

ВАШИНГТОН

США-гай президент совет эхэнэр гимнастнуудтай уулзаа

ТАСС

Холбоото Штадуудта ошоод байһан совет эхэнэр гимнастнуудай командатай США-гай президент Р. Никсон Сагаан байшан соо уулзаба.

Мюнхендэ болоһон Олимпиин нааданда гайхамшаг амжалта туйлаһаарнь президент совет басагадые халуунаар амаршалба.

ДЕЛИ

Медицинскэ хангалга һайжарна

ТАСС

Хүдэлмэришэдтэ үзүүлэгдэдэг медицинскэ туһаламжа һайжаруулха үргэн программа бэелүүлхэ тухай шиидхэбэри Индиин правительство абаба. Хүдэлмэришэдые аргалха, эмнэхэ тусхай тэдхэмжэ тогтоохые хараалагдана гээд Индиин ажалай ба ажалда абалгын гүрэнэй министр Рагхунатх Редди пресс-конференци дээрэ мэдээсээ.

ВАШИНГТОН

СССР-эй посольстводо болоһон уулзалга

ТАСС

Научно-техническэ харилсаа холбооной талаар совет-американ хамтын комиссиин хүдэлмэриин дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, СССР-эй посольстводо уулзалга үнгэргэгдэбэ. Совет делегациин хүтэлбэрилэгшэ, наука, техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо академик В. А. Трапезников энэ уулзалга үнгэргэһэн байна. Американ делегациин хүтэлбэрилэгшэ, Национальна эрдэм ухаанай жасын директор Г. Стивер, комиссиин саг үргэлжын гэшүүд, США-гай элдэб министерствэнүүдэй, правительствын албан зургаануудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд ба бусад тусхай тушаалтад уулзалгада хабаадаа.

БОНН

ГДР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи договорые зүбшэлэлгэ

ТАСС

ФРГ-гэй ба ГДР-эй хоорондохи харилсаанай үндэһэ һуури тухай договорые бундестагай гадаадын хэрэгүүдые эрхилхэ комисси зүбшэлжэ эхилбэ. Эрхын асуудалнуудаар бундестагай комисси энэ договорые мүн лэ хэлсэжэ байнхай. Зүбшэн хэлсэлгээ дүүргэһэнэйнсээ һүүлээр парламентын комиссинууд договор тухай хуулиин проектые эсэслэн баталхын тула бундестагай харамжада табиха юм.

ДАКАР

М. Рахманай хэлэһэн үгэ

ТАСС

Али бүхы һалбаринуудта оронойнгоо эрилтэнүүдые ойрын сагта бүрин хангахын тула правительство шухала хэрэгтэй хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхөөр шиидэнхэй гэжэ Бангладешэй премьер-министр Муджабур Рахман тэмдэглээ. Бангладешэй үмэнэ оршоһон зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэжэ шадаха дүршэл ехэтэй национальна мэргэжэлтэдые бэлдэхэ гээшэ илангаяа шухала, удха шанартай гэжэ правительство тоолоно гээд тэрэ, Даккын университедтэ үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлбэ. Үргэн ниитэ арадай аша туһада социально-экономическа хубилалтануудые хэхээр хараалһан программануудые правительство бэелүүлхэ байна гэжэ Муджабур Рахман хэлээ.

ПАРИЖ

Харилсаа холбооной, хани барисаанай гэршэ

ТАСС

Урда Вьетнамай Национальна сүлөөлэлгын фронтын ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын министр, Урда Вьетнамай хоёр талын хоорондо Сель-Сен-Клу гэжэ багахан хотодо үнгэргэгдэжэ байһан зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдтэ хабаададаг РЮВ-эй ВРП-гэй делегациин толгойлогшо Нгуен Ван Хиеу Франциин Коммунис партиин Центральна Комитедтэ хүрэбэ. Делегациин гэшүүд Динь Ба Тхи, Нгуен Тхи Тен гэгшэд тэрээнтэй хамта ошоһон байгаа. РЮВ-эй ВРП-гэй түлөөлэгшэд ФКП-гэй Политбюрогой гэшүүд Э. Фажон, А. Вьеге ба ФКП-гэй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаба. Вьетнамай патриодуудай Франциин коммунистнуудтай һанал нэгэтэй байһыень энэ уулзалга үшөө дахин гэршэлбэ. Энэ хадаа хамтын тэмсэлдэ хатуужаһан хани барисаанай һүлдэ тэмдэг болоно.

ПАРИЖ

Парижда уулзалга болобо

ТАСС

Урда Вьетнамай хоёр талын хоорондохи зүбшэлэлгын хөөрэлдөөнүүдэй хоёрдохи уулзалга Париж шадарай Сель-Сен-Клу гэжэ багахан городто болобо.

Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын мэдэлдэ байһан сүлөөлэгдэһэн нютагуудта сайгон захиргаан бүдүүлигээр добтолно, хэдэн мянгаад солдат, танк болон авиаци энээндэ хабаадана гэжэ Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегациин толгойлогшо Нгуен Ван Хиеу уулзалгын урда тээ мэдүүлээ. Энэ хадаа Париждахи хэлсээе бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал мүн.

ХАНОЙ

Дипломатическа харилсаа тогтообо

ТАСС

Урда Вьетнамай Республика, Дагоймен Республика дипломатическа харилсаа тогтоожо, посольствонуудые байгуулхаар шиидхэбэ гээд Урда Вьетнамай Респуубликын Революционно саг зуурын правительствын, Дагомейн түлөөлэгшэдэй Парижда гар табиһан хамтын коммюнике дотор хэлэгдэнэ.

БУДАПЕШТ

ВНР-эй гүрэнэй суглаанай сесси

ТАСС

ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай сесси эндэ нээгдэбэ. ВНР-эй правительствын ажал ябуулга ба сүүдэй хэрэгые эрхилхэ хуулиин проект тухай тоосоое депутадууд зүбшэлхэ юм.

ВСРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Е. Фок Венгриин Арадай Республикын правительствын ажал ябуулга тухай тоосоо хэбэ.

Венгридэ социализм байгуулагдажа байна гээд Е. Фок тэмдэглээ. Хүдэлмэришэн ангие хүтэлбэрилхы үүргын, тэрэнэй эршэтэ ажалай, бүхы арадай оролдолго хэшээлэй ашаар социалис общество байгуулгын замаар омог дорюунаар дабшажа ябанабди. Гүрэнэй байгуулалтын политическэ үндэһэ һуури — хүдэлмэришэн-таряашанай холбоон улам бүри хүгжөө. Хүдэлмэришэн ангиин ба обществын бүхы улад зоной жагсаал улам нягта холбоотой болоо.

Венгриин Арадай Республика уласхоорондын экономическа харилсаа холбоогоо үргэдхэжэ, оронойнгоо экономико хүгжөөжэ байна гээд Е. Фок тэмдэглэбэ. Орон дотор эд бараанай эрьесын гурбанай хоёр хубинь социалис оронуудта хабаатай. Тиихэдэ энээнэй гурбанай нэгэ хубинь Советскэ Союзда хүрэнэ.

Уласхоорондын оршон байдалай хүгжэлтэдэ социалис оронууд ехэ нүлөө үзүүлнэ гээд Е. Фок тэмдэглээ. КПСС-эй XXIV съезд дээрэ тодорхойлогдоһон эб найрамдалай программые Советскэ Союз бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлжэ байһан эдэбхитэй политика Европодо, бүмбэрөөг дэлхэйн бусад районуудта шэнэ шэнэ амжалта, илалтануудые асарна. Хэрбээ бүхы социалис оронуудай нягта нэгэдэлтэйгээр тэмсээ гээшэ һаань, социалис оронуудай, түрүү үзэлтэй бүхы хүн түрэлтэнэй амжалтанууд улам ехэ байха һэн гээд Е. Фок хэлэбэ. Теэд һүүлэй арбан жэлэй турша соо Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй энээниие ойлгонгүй, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй эб эе таһалжа байһаниинь халагламаар гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн байна.

ВСРП-гэй X съездын шиидхэбэринүүдэй үндэһөөр Венгриин Арадай Республикын правительство ВНР-эй ба бусад социалис оронуудай хоорондын холбоо барисаа үргэдхэн хүгжөөхые оролдоно.

АНКАРА

Һунгалтын долоодохи тур

ТАСС

Президентын һунгалтын долоодохи тур Турцида үнгэргэгдэхэдөө, урдынхи турнуудтал мэтэ, ямаршье үрэ дүн үгөөгүй. Турциин парламентын хоёр палатын хамтын заседанида 142 депутат, сенатор хабаадаһан байна. Президентын тушаалда һунгагдахын тула кандидат олонхиин дуу — 318-һаа бага үсөөн бэшэ дуу абаха ёһотой. Президентын тушаалда дэбжүүлэгдэһэн ори ганса кандидат — демократическа партиин Генеральна түрүүлэгшэ Феррух Бозбейлиин түлөө 92 хүн дуугаа үгэбэ. Сенадай түрүүлэгшэ Текин Арыбурун, генеральна штабай урдын начальник Фарук Гюрлер кандидатурануудаа болюулаа гэжэ мэдээсэгдээ һэн.

Президент Сунайн эрхэ түлөөлэлгын болзор мартын 28-да дүүрэхэ юм.

ПАРИЖ

Камбоджодохи байдал

ТАСС

Пномпениин засагаархидай захиралтаар, Камбоджодо бүхы һургуулинууд хаагдаа гээд мэдээсэгдэнэ. Хэшээлнүүдэй хэзээ һэргээгдэхэ тухайнь соносхогдоогүй байһаар. Хэшээлнүүдэй таһалдуулагдаһан үедэ һуралсалай газарнуудта «ёһо гурим, аюулгүй байдал» сэрэгшэд сахиха юм. 20 мянга гаран багшанарай, студентнэрэй һарын турша соо буһалгаа хэһэнһээ уламжалан, иимэ хэмжээнүүд абтана гээд Франс Пресс агентство тэмдэглэнэ.

РИМ

ИСТ-ын съезд

ТАСС

Ороной профсоюзуудай гурбан ехэ нэгэдэлэй нэгэниинь болохо Италиин ажалай холбооной (ИСТ) ээлжээтэ съезд Римини хотодо нээгдэбэ. ИСТ-ын 805 мянган гэшүүниие түлөөлһэн 900 делегат тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадана. ИСТ-ын Генеральна секретарь Раффаэле Ванни тоосоото элидхэл хэбэ.

Профсоюзай нэгэдэл, ороной ажабайдалда профсоюзай үүргэ, ажалшадай эрилтэнүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэл экономическа ба социальна хубилалтануудые хэлгэ, ИСТ-ын уласхоорондын харилсаа холбоон тухай асуудалнууд съезд дээрэ зүбшэлэгдэхэ юм.

РАНГУН

У НЕ ВИНЭЙ ҮГЭ

ТАСС

ПБСП-гэй ЦК-гай гүйсэдхэхэ комитедэй Түрүүлэгшэ, Бирмын Революционно Соведэй Түрүүлэгшэ У Не Вин Бирмын Социалис программа гэдэг партиин (ПБСП) ЦК-гай табадахи пленум дээрэ үгэ хэлэбэ. «Хамтын хүтэлбэри, партийна жаяг журам наринаар сахилга партиин ажал ябуулгын үндэһэ һууринда табигдаха ёһотой», — гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Эдэ ёһо гуримуудые наринаар сахиха уряатайгаар У Не Вин партиин бүхы гэшүүдтэ хандаба.

НЬЮ-ЙОРК

ЮУМЭНЭЙ СЭН ХҮНДЭРНЭ

ТАСС

Холбоото Штадуудта юумэнэй сэн хүндэржэ, олон миллион ажалшадай байдал улам муудана.

Байгша оной февраль һарада эдеэ хоолой зүйлнүүдэй сэнгэй 2,4 процентээр хүндэрхэдэнь, илангаяа хүшэр хүндэ байдал тохёолдоһон байгаа гээд Ажалай министерство мэдээсэнэ. Үхэрэй, шубуунай мяханай, загаһанай сэн 5 процентээр дээшэлээ.

Тиихэдэ гэр байрын түлбэри, хубсаһа хунарай, түлишын сэн нилээд ургаа. Эдэ бүгэдэ һүүлэй 22 жэлэй турша соо юумэнэй сэнгэй эгээл ехээр хүндэрһэн ушар болоно.

ЛОНДОН

БАГШАНАР БУҺАЛГААЛНА

ТАСС

Мартын 21-дэ Лондоной һургуулинуудай багшанар Англиин ниислэл хотын гол гудамжануудаар ябаба.

15 мянга тухай хүнэй хабаадаһан демонстраци парламентын байшангай дэргэдэ болобо. Байдалыень һайжаруулха эрилтэ тэдэнэр табиһан байгаа.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Лондоной багшанар гурбан буһалгаа хээ. Мартын 21-дэ болоһон буһалгаан хэмжээ-гээрээ эгээн лэ ехэ байба. Энэ үдэр Лондоной миллионһоо үлүүтэй һурагшад хэшээлдээ ошонгүй, гэртээ байгаа.

«Хэрбээ салин хүлһэнэй дээшэлүүлэгдээгүй һаань, Лондоной багшанарай гурбанай нэгэ хубинь провинцида хүдэлхэеэ ошохо юм», — гэжэ багшанарай национальна профсоюзай түлөөлэгшэ мэдүүлбэ.

ТОЛИ

Дондок УЛЗЫТУЕВ

ҺҮҮЛШЫН ШҮЛЭГҮҮДҺЭЭ

АЯ ГАНГА ХОЁР

Удам талаараа
ургы һалбараад үнгэрбэ.
Аяр шарахан
алтан аяга
дэльбэеэ гүбижэ,
Нугын сэсэгүүдшье
хагдарба.
Наран мэтэ нямняа
сэсэгүүд
задарба.
Уданшьегүй алтан залаань
хөөмэй болон һабхайха,
һаб гэһэн һалхинһаа
һaapar сагаахан
һорһодынь
Үе үеэ бэдэрээд лэ
Үрхирэлдэн хнидэшэбэ.
Саг сагтаа дугаартай
Сахилза ногоон,
Тэмээн табгай,
шаралза,
Хорхогорхон хушуутай
хониной хорхинсогшье,
...багаатай урилдаад,
...аһал хагдаршаба.
...лжан гарма,
бүбөөлжэн сэсэг хоёр
Басагадай марьяан
пулаадууд
мэтэ миралзаһаар
Мүр мүрөө мушхэлсөөд,
мүн лэ үнгэршэбэ.
Хараһаар байса
халаахайшье
Харганаантай дахасалдаад,
Хаһа соогоо сэсэглэжэ,
Хара ногоон үнгэнь
хашартай болошобо.
...Харин,
харгын хоёр далангаар
Хадын боори, хормойгоор
Хамар сорьен хангалтажа,
Сэгээн буурал дайдаяа
Сэнхир ягаан
сэсэг дэльбээрээ
Сэнгүү һайхан
дэлгисуулжа,
Ая ганга хоёр
аялгаа нэгэдхэн,
Эртын хабарһаа эхилжэ
һалбараад
Оройн намарай
ольбо укатар
найдал дүүрэн
найрладаг лэ!

***

Нахигар уян бэетэй
арбан долоотой басаганай
Нарихан сагаан
хүлнүүдээ
сэрбэлзүүлэн гүйһэншүү,
Нараар халима нажарай
намжаа нугын дундуур
Нямнаа алтан сэсэгүүдэй
залаа дайран гүйһэншүү
Шүлэгэй мүрнүүд
зүүдэндэм
Һүниин зоргоор үзэгдөө,
Шүүдэр дээгүүр мэлмэлзээн,
шүрэ шэнгеэр үлхэлдөө.
Хадын хангил хабшалаар
Харайн гараһан горхоной
Харьялхадажа
гэзэгэтэһэн
халюун сэгээн долгиндол,
Хабтагай талын энгэрээр
Халбалзажа хатарһан
Хангал хангал боронуудай
хаядал түргэн гүйдэлдэл
Дуунай үгэнүүд сээжэндэм
үүрэй сайтар жэнгинээ,
Дуугай байһан дайдые
гуугай табин шэнхинээ.
Баглайрхадажа мүндэлһэн
Бадма линхуа сэсэгэй
Баруун зүүнэй һэбшээндэ
Ганхалзана гү гэһэндэл,
Алтай уулын энгэртэ
Амгалан сагы түгөөжэ,
Амитан бүгэдын
амисхаал —
алтан зулын хэлэндэл
Номхон номхон бодолнууд
нойройм дунда бүрилдөө.
Номойм энээхэн хуудаһанда
Үгэнүүд болон холболдоо.

* * *

Хоёр тээшээ поезднууд
Һэлгэсэлдээд лэ үнгэрнэ.
Хонгор һоноороо
мөөрэлдөөд,
Хотиролдоһоор үнгэрнэ.
Холбоо залгаа үдэрнүүд
Хоног хоногоор үнгэрнэ.
Харин минии сээжэндэ
Гансал хонхо жэнгирнэ.
Гансал хонхо жэнгирнэ,
Гансал хонхо жэнгирнэ,
Гансал хонхо жэнгирнэ
Гасалан тухай жэнгирнэ.
Гасалан хашалан хоёрһоо
Гашалан алдаа һанаамни
Галта сагай гүйдэлдэ
Сасаран алдаа үнөөмни.
Уйдхар гуниг хоёрһоо
Уйтаран алдаа сээжэмни
Унжагай ута жэнгирээнһээ
Унтаран алдаа шүлэгни.
Хүнүүдэй шэрүүн
табисуурһаа
Хүйтэрэн алдаа сэдьхэлни
Хүндэтэ нүхэдэй
урбалтаһаа
Хүйтэрэн алдаа зүрхэмни.
Гансал хонхо жэнгирнэ,
Газаашдоосоош жэнгирнэ,
Нюдэндэмни сэнхирлэн,
Шэхэндэмни жэнгирнэ.
Нара һалхин һэлгэнэ,
Нажар, намар һэлгэнэ,
Холо дүтын составууд
Хоёр тээшээ һэлгэнэ...
Досоом минии түлгэнэ
Доһолоод гэнтэ хүлгэнэ.
Хүлгөөшье һаань,
илгаагүй,
Мүнөөхил хонхо
жэнгирнэ...

***

Һалхин намдаба. Эрьен
тойрон
Һаарал сэсэгүүд номхон
дуурана.
Болор уулын орой сайран,
Боро хараан аалин бууна.
Оршолон һайхан. Гансал
шимни
Ойромни мүнөө үгыш
хэтэдээ
Юйром шинии үгы дээрэһээ
Оршолон дэлхэй хооһон
гэлтэй.
Эльгэн дуурана. Эдирэйм
һалхин
Эрьелтэгүйгөөр намдан
намдаа.
Мүнөөхил дуугаа мүлин,
талхин
Мүльһэлиг хубиня
эдлэхэлби
даа.
Хаданууд дуурана. Хабар
хооһон
Хангай тайга аалин
нойрсоо.
Хаа-яал шолд гэн загаһан
булгина
Харанхы нүхэндэл хадын
нуур соо.

***

Шэлэ майлаар, далай
дээгүүр
Шэршүү торгон хүшэгэ
татаад,
Шэнгэн манан, үүлэн
cooһoo
шэбэнүүр бороон.
Шэбэнүүр бороон,
Шэмэрүүн хүйтэн аадар
бэшэ —
Шэдитэ дэлхэйн шэг
шарай
Шэнэлэн угаан сэбэрлэгшэ
Шэбэнүүр бороон,
шэбэнүүр бороон.
Шэхэндэмни шэбэнэн
хэлэһэн
Шиниим налгай
урин үгэнүүд —
Сээжэ зүрхым арюусхагша
Шэбэнүүр бороон,
шэбэнүүр бороон.

* * *

Хэсүү хүндэ зоболоной
ерэбэлнь
хэн хубаалдахаб?
Ши.
Хээрын һалхинтай нүхэсөө
болни
Хэн зобохоб даа?
Ши.
Хэлэ амаңда орёолдоо
болни
Хэн далдалхаб?
Ши.
Хэрэг ажалдаа шунаа болни
Хэн дэмжэхэб даа?
Ши.
Аласай холодоо төөрөө
болни,
Хэн аршалхаб?
Ши.
Амарагай шуналда абтаа
болни,
Хэн хүлисэхэб?
Ши.
Аянга дуунайм һуладаа
болбол
Хэн туһалхаб?
Ши.
Арадай хэрэгтэ зорёо
болни,
Хэн үргэхэб?
Ши.

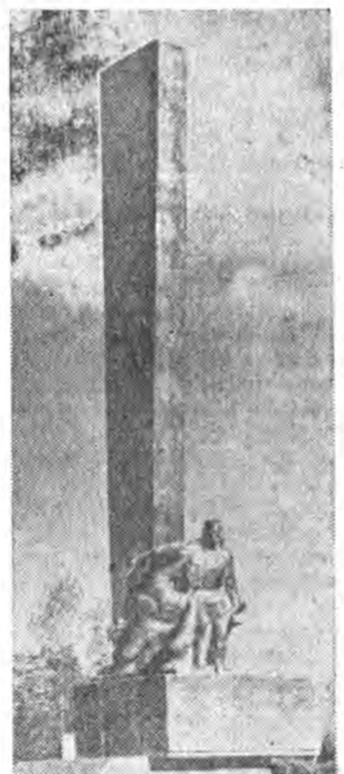

БУРЯАД ОРОНОО АЛДАРШУУЛНАБДИ

Ниислэл хотымнай
хойморто
Ниилүүлээд ээм ээмээ
Баатар хүбүүдтэй
хүшөө
Бахим гэшхээд
бодонхой.

Хээрэ хоноһон һара...

Һаяхан Хэжэнгэ голой хайнагтажа байхада, зундаа хахуули табижа һурашаһан үхибүүд голойнгоо эрьедэ ерээд, юундэшьеб һанаа алдангяар уһанай нюрууе харадаг бэлэй. Бүтүү шугые үнгэрөөд ябахадань, Хэжэнгын нэгэ томо эрьюулгэ дайралдадаг һэн. «Энээн соол ялаагана элбэг байха», — гэжэ хэлээд хүбүүд юрын сагаан ниидхэ утаһаяа долёожо-долёожо ерээд, зүүгээр хэһэн хахуулиингаа үзүүртэ һанжаһан таршаае хэдэн дахин эльбээд, һүүлдэнь хоолойгоо хашажа нэгэ нёлбоод, уһа руу хаядаг һэн. Тэрэ уһанай эрьюулгые ойлгохогүйш: мүнөө һанаад үзэхэдэмни, тахяагай оймоод гарашама горхон бэлэй. Хүбүүдүүд ялааганые гаргажал, гаргажал байха. Мүнгэн хашарһан шэнгеэр эрье дээрэ таршалжа хэбтэһэн загаһад дэбхэрэлдэ дэбхэрэлдэһээр, һүүлдэнь абяа аниргүй болон, элһэн соо хэбтэшэхэ.

Эгээл тиихэдэ Этигэл гэжэ нүхэрни загаһа хахуулидахадаа, ехэ бэрхэ байһан. Намһаа ахашье һаа, минии хэдышье элдэбэз гаража ябахада, боли даа хүбүүмни гээд, шэхыемни хэды еды мушхаад орхихо. Һүүлдэ мэдэн гэһэмни, оройдоол намһаа 6 аха хүбүүн һаалиин гүүртын тоо бүридхэгшэ ябаад, дайнай тэрэ хүшэр жэлнүүдтэ эдир залуу байһан аад, бүхы һаагдаһан һүүе хараадаа абаад, нэгэшье алдангүй ябадаг байгаа.

Нэгэтэ Бургаастайн полевой станда аймшагтай ехэ һураг дуулдашаба: Этигэл Иванов колхозой хоёр мори хулуугаад, Зүринэй дабаагаар Бада орошоо гэлсэбэ. Тэндэ байһан хүнүүд ухаа мэдээ алдан, ехээр гайхалдаа һэн бээз.

Хоёр-гурба һара үнгэрөө һэн гү, үнишье болоогүй шэнги, Этигэл баригдаа гэһэн мэдээсэл намайе ехээр сошоогоо һэн. Этигэл Иванов совет засагай хуулиин урда байжа, юһэн жэл түрмөөр абаад, үхибүүн минии нюдэнһөө холодон ошоо һэн...

Тэрэнһээ хойшо хэдэн жэл үнгэрөө юм? Би 10-дахи класс дүүргээд, Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо комсомолой путёвкоор хурьгашанаар ажаллажа байгааб. Хонидой түрэдэг харанхы заахан гэр соо хэдэн угжа баринхай зогсожо байтарни, нэгэ хүн газааһаа орходол гээд, намайе түлхибэ гээшэ:

— Шимнии ямар томо болошообши! Шамайгаа эндэ байна гэжэ дуулаад ерээб. Танина гүш даа намайе?

Би урдаһаань мэгдэнги һулахан хоолойгоор нигэжэ хэлээ һэм:

— Танинаб.

Үнэн дээрээ хэнэйшье байһые таняагүй аад, тиигэжэ хэлэжэрхиһэн байгааб. Заахан тэрэ харанхы гэрһээ хабарай һарата үдэр газаа гарахадамнай, хэдэн хонишод һамгад манние тойрошонхой, одоол энэмнай ерээ даа, хүбүүмнай бусаа даа гэлдэн хөөрэлдэжэ байгаа һэн.

Тэрэ гэһэн сагһаа хойшо Этигэл Иванов бидэ хоёр нүхэд болошоо һэмди. Түрмэдэ ябаһан тухайгаа намда олон юумэ хөөрэгшэ бэлэй. Морхигор үндэр хамартай, туранхай бэетэй энэ хүбүүнэй ерээд ороходо, би эжэ эхигүй-«засагтань» абтажа, юушье хэлэхэ аргагүй, урдаһаань минии лэ хараад һуудаг һэм.

«Ажабайдал гээшэмнай һонин байна даа. Колхозой хоёр мори хулууһаад, намайе Шэтын область орошоо гэлсээ. Үнэн дээрээ тэрэ морнуудынь би хулуугаагүй хүм. Хандажаб һамгантаяа хэрэлдэхысэ хэрэлдээд, Рэгзэд эгэшындээ хоёр һара байгаад ерэн гэһэмни, намайе хинамжада гансата абаа һэн. 17-тойхон хүбүүндэ олоншье юумэ хэлэхэ аргагүй байгаа. Тиигээд лэ бишни ошоо һэм даа», — гэжэ намда хөөрэдэг һэн.

Үнишье болоогүй, Хэжэнгэ голой уһые сабшалан тээшэ урдахуулха гэһэн үүсхэл бургаастайнхидай дунда тараа һэн. Хаана хаалта хэхэб, хаана бодхоохоб, хайшан гээд нуга тээшэ энэ уһыень урдахуулхаб гэһэн асуудал тэрэ үеын хүтэлбэрилэгшэдэй һанаа үнөөе зобооһон. Тиихэдэ Этигэл Иванов холхозой правлениин суглаанда ороод, өөрынгөө һанамжа хэлэһэн юм. Һүүлдэнь хэдэн һара үнгэрөөд байхада, Этигэл Ивановой хэлээшээр Хэжэнгэ голшье хаагдажа, сарюун уһаниинь сабшалан нуга тээшэ мэлмэрэн ошоо.

«Хүнүүд бэлээр бэе бэеэ мартажархидаг, хэдэхэн жэлэй урда ши, би гэжэ ябаһан аад, хожом доройтоод ябахадаш, харахаяа болишодог. Минии тэрэ залуу ябахада, эсэгэ, түрэл гаралнуудни «энэл хүбүүмнай бидэнээ үргэхэ даа, тэжээхэ» гэжэ хэлэдэг һэн. Үнэн дээрэ болоходоо, Хорини трактаар үнгэржэ ябаһан ямаршьеб ород аяншан минии үбгэ эсэгэдэ Антон Иванов гэжэ нэрээ үгөөд ошоо гэлсэдэг. Хэн байгаа юм бү мэдэе. Тиигэжэ Этигэл нүхэрэйнгөө хөөрэхэдэ, би абаһаар лэ этигэшэдэг һэм.»

Хэжэнгэ гол дээрэ хэдэн хаалта бодхоогдоо гээшэб! Тэрэнэй эгээл түрүүшын хаалта Этигэл Ивановой нэрэтэй хамаатай. Тэрэ олон зоной хүрзөөр малтажа татаһан ханааб уһаар мүнөөшье хүрэтэрөө уһан урдажа байдаг. «Этигэлэй ханааб» гэжэ нэрэтэй нэгэ һубаг мүнөөшье хүрэтэрөө Хэжэнгэ голоор һунан матардаг. Хабар бүхэндэ тэрэ һубаг соогуур һайрамай уһан жэжэхэн мүлһэн тобшонуудаар түлхин-түлхин, нуга сабшалан тээшэ шэнгэхээ, хатахаяа ошожол байдаг.

Энэл һубаг олохон малаймнай хоол, тэжээлые ургуулна гээд Бургаастай нютагай үбгэд, хүгшэд хэлсэдэг. Би тэрэниинь зүб гэжэ һанагшаб. 1957 оной намар 19-тэй намайе сэрэгэй албанда татаба. Үглөөдэр ябаха гэжэ байтарни, Этигэл Иванов гэртэмни орожо ерээд: «Зай, ингээд лэ хүнэйл хүбүүдэй ябадаг замаар ябахашни, би шамда хөөрөө һэм, хэды шэнээн гомдолтой байһыемни ши мэдэнэш, колхозой хоёр мори би хулуугаагүйб, хэн хулуугааб ши мэдэнэш, тэрэ һүүдэрни мүнөө болотор намайе дахажа ябана, би сэрэгтэ ябажа үзөөгүйб, түрмэдэ долоон жэлдэ һууһааб, минии үзөөгүйе, дүү хүбүүмни, үзөөд ерыш даа. Шинии бусажа ерэхэдэ, минишни амиды байха мэдэгдээгүй, улаан хоолойн рак үбшэнтэй гүүлээд байнаб, хайшан гэхэбши, тимэл һаа тимэл гүб даа, сэхэ ябаа һаашни, хэншье шинии нэрэ дээрэ муу юумэ дуугархагүй, зай, баяртай!» гээд гарыем шангаар адхаа һэн.

Тиигээдшье би ошохол тээшээ ошоо һэм. Албанайм гурбадахи жэл ябажа байгаа. Минии эсэгэ бэшэг соогоо, эгээл дорохоно имэл хоёр мүр бэшээ һэн... «Этигэлнай наһа бараа. Улаан хоолойн бадагантай һэмнай даа... рэнь өөрынхиеэл абаа...

...Тэрэ гэһээр, олон ...нүүд үнгэрөө. Албанай... гэр гү, али юуншье ... Хэжэнгэ нютагаа ошо... тохёолдодог. 1963 оной ... Этигэлэй аба намда ... хан боолто барюулба ... «Хүбүүмни үхэхэ ... шамда гэжэ орхиһо... Энээниинень би задала... Этигэ, хүбүүмни. ... гаан басагатай ... Һүүлшымни долоодох... бүүн — Этигэл һэн. ... ехээр эрхэлүүлээ хүн ... даа. Шамайе юумэ ... гэжэ дуулаа һэм. Эти... мни үнэн сэхэнь мүнөө... нөө элирхээр болоогүй ... гү? Тэрэ, дээрэ байһан ... то хэлэжэ, нэгэ ... һаань, сагааруулыш, ... хүбүүнэйм нэрые ... рүүлыш», — гэжэ ... гүйгаа бэлэй.

Мүнөө болоод байһа... римдаа Хэжэнгэ нютаг... ябахадаа Этигэлэй ... һубагые хараха ... юрын буряад хүбүүн... заяан һанаандамни ... Колхозой хоёр мори ... луугаагүй, тиибэ ... 9 жэлдэ хүйтэн ... ябажа ерэө. Тэрэнии... гаастайн хүнүүд була... дэхэ.

Этигэл Иванов ... рэгтэ ошолгон дээрэ ... ингэжэ нэмэн хэлээ ...

— Бишни хээрэ ... һара шэнги гансаараа ... ябанаб. Би нэгэ заа... хэгүйдөөб, аймхай ... Тэрэнэйнгээ түлөө 9 ... Магаданай областьдо ... рооб. Сэхэ ябаһан хү... шэ хаанашье ядахагүй... на. Би тиихэдэ айгаа... далдираагүй һаа, ... тухай хүн болоод ... Үбшыем ши мэдэнэш, ... хэл ябаарай. Бишни ... хоноһон һара шэнги ... зандаа үлөөлби даа. ... даа үдэшэндөө һууж... хадаа, ямаршьеб ... наанда абтаад, түрэл ... гайнгаа һэбшээе гэнтэ ... даа оруулаад, үетэн ... дэйнгөө хуби заяае, ... гаастайда гансаардаһан ... гэл Ивановой нариихан ... гые харахадал гэд, ... гэнтэ сээжэеэ бариад, ... раһан шэнги байдагби.

Хээрэ хоноһон һ... Хээрэ хоноһон һара ... тайгаа уулзадаг. Ши, ... гэл, нарантайгаа ... һэнши. Теэд...

Г. ДАШАБЫЛО...
Хэжэнгэ

ХОЁР УУЛЗАЛГ...

Нэгэдэхи уулзалга Улаан-Үдын «Дружба» кинотеатр соо болобо.

Юун болоо юм гэхэдэ, иимэ ушартай һэн.

Албан хэрэгээ дүүргэжэ сүлөө ороходоо гэртээ, Үльдэргэеэ ябахын урда тээ, Николай нүхэрэйдөө хүрэжэ, мэндыень мэдээд гараха гэжэ бодобоб. Николайтанай город зөөжэ ерээд байхадань нэгэл орожо үзэһэн байгааб. Тэрэ гэһээр жэл үнгэрөө, гэрынь мартаа гээшэ хаб, бэдэрээд оложо ядаба.

Гэрынь бэдэржэ сүхэреэд лэ, юу хэхэ бэлэй гэжэ шэбшэжэ байтараа, кинодо ороход гэжэ шиидэбэб.

Городой гоё кинотеатрнуудта ходо ородог бэшэ тула, һууха һууриия тонгойжо ябажа бэдэрнэб. Байраяа оложо тархяа үргэн гэхэдээ Лидэ Николай хоёртоёо мүргэлдэхэ тооной уулзашабаб. Мэндэш... хай, гурбуулан шуулат... зэргэлээд һуугаа бэлэй... билетни тиигэжэ тудаа ...

Хоёрдохи уулзалга Мо... да болоһон юм. Үндаа хар... гэжэ нэгэ закусочна соо... баймгаа столой саана ... һорожо байнаб. Харахад... нүүд үүдээр орожол байга... лэй. Харин гэнтэ Дамба ... жөөл ороод, иишэ тиин... раашалһаар нам руу ... ябана. Намайе хэдыдэн... рогшо ааб гэжэ адагал... наб.

—Һү-ү! Үгы юрдөө ... Эрдэни гүбши даа? — ... энеэбхилэн хэлэһээр ... хажуудам зогсобо. Хүхю... лоо һэн.

Үндаа харяагаад, һүү... хажуудаа байһан Ленин... зей сугтаа орожо хара... ди...

Э. БАЛЬЖИНИМА...

ОНЬҺОН ҮГЭНҮҮД

Эрэ мэргэн болобол һайн,
Эри хурса хадаа һайн.

Һайн жэшээ харуулжа эхилбэл,
Һайнаар тэрэнээ дүүргэжэ шада!

Алтан элһэн шулуун сооһоо олдодог,
Алдар соло ажал дээрэһээ гарадаг.

Мэргэн хүн алдажашье болохо,
Мэти хүн оножошье магад.

Һайн юумэ үнэтэй,
Үнэгүй юумэ — умхи.

Дурлабал —
Дохолоншье һайхан.

Аюул дээрэ нүхэрөө танихa,
Арюун сагта ажалаа хараха.

Һайб соошье
һайхан сэсэг олдохо

И. МАДАСОНОЙ суглуулбариһаа.

АНГУУШАНАЙ ЭНДҮҮРЭЛ

Шог

Нэгэтэ Чагдар гэжэ хүн гурбан хоногоор агнахамни гээд, түхеэрхын ехээр түхеэрбэ. Хэхэ юумэеэ уута соогоо хээд, хойто үглөөгүүрэнь һамгандаа нигэжэ захяа бэлэй.

— Бригадирай ерэбэл, үбшэлөөд аймагай больницада ошоо гэжэ намайе хэлээрэйш, — гээд хүбшэ руу ябашаба.

Чагдар бүхэли үдэр ой тайгаар ябажа, ори гансахан гүрөөһэ алаад, хонохо байрадаа хүрэбэ. Түүдэг носоожо, мүнөөхи ангайнгаа эльгэ шараад, нороһон гуталаа галайнгаа хажууда хатааба.

Ан-бун гэжэ эльгэеэ эдижэ һууба. Эгээл ингэжэ һуутарнь, модоной саанаһаа «Чаг-чааг, чаг-чааг» гэжэ байжа хэнэйшьеб ооглохо дуулдаба. Шагнаархажа һуухадань, «Чаг-даар» гэһэндэл иимэ юумэ дуулахадаа, Чагдарай хуухын уһэн арбайжа, нюргыень мүльһөөр хайраһандал хүйтэ дааба.

— Ямар шүдхэр боохолдойнь ой модон соо наймае дурдаба, дуудаба гээшэб? — гэжэ мэдээ ухаагаа алдан, гүбэр-гүбэр маани уншан, үрөөһэн гуталаа үмдөөд, нүгоодэеэ һугабшалаад, гэр тээшээ харайжал мэдээ һэн... Уданшьегүй Чагдар гэртээ хүрэжэ ерэһээр:

— Дулмаа, тэрэ Шобхойн Шобдог ламбагаймнай гэртээ ха гү, али үгы гү? — гэжэ амяа абажа ядан, булан тээшээ хараад һуушаба.

Һамганиинь юунэйш боложо байһые ойлгоогүй, ухаа мэдээ алдан:

— Яагааб, юун болооб? Хэлыш түргэн! Тугаар гэртэнь ороһомни, һогтуу һуунал һэн. Буруу юумэнэй болоо һаа, һогтууш һаань ошожо ерэхэм, — гээд газаашаа гарахаяа забдаба. Чагдар бурхандаа мүргэжэ дүүргээд:

— Ээх даа, хүнэй хэрэгтэй болоходо, хаанаһаа архи уугаа юм. Тугаарай намайеш модон соо үхэдэл, боохолдой нэрыем дурдажа һалаагүйл, харин мүнөө тэрэ хорёогоймнай газаа үлэбэ хаш, шэхэндэм балай дуулданагүй. Ай, бурхан зайяулаг, ямар муухай юумэ бэедэм аһалдаба гээшэб? — гээд дахин бурхандаа мүргэбэ. Һамганиинь Чагдарай ябаһан ябадалыень һура һураһаар, ангууша хүнэй басаган байһан тула, болоһон ушарай шалтагаае ойлгобо. Ойлгоходоо, досоонь хүнгэн боложо, һандали дээрээ һуугаад:

— Ээх даа, энээнһээ хойшо агнахамни гэжэ ама бү хахала. Шубуунһаа айһан ангууша, баабгай харабал хайшан гэхэ байгаабши? — гэжэ үбгэнөө наада бариба.

Э. МАНЗАРОВ,
Улаан-Үдын 1-дэхи педучилищиин һурагша.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. 1973 ондо хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ба гүрэндэ худалдалгые саашадань дээшэлүүлхэ талаар республикын хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөнэй дүримүүд. А. Куклинай репортаж.

Хоёрдохи хууда... «Үглөөдэрэй бодоми... тойгоор» — Г. Шелк...вой статья. А. Солом... гэгшын түмэр зам... ажалай дутуу дундануу... хай статья. Орон дотор...

Гурбадахи хууда... А. Серебряковой «... үеын хүнэй эрилтэдэ та... гаар» гэһэн статья. ... саана.

Дүрбэдэхи хууда... «Субботний огонёк».

СЭНХИР ЭКРАН

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

10.00 — «Взвейтесь кострами» — Үхибүүдтэ зорюулагдаһан программа. 10.35 — Приключения Кота-хвастуна» — кукольна театрай зүжэг. 11.25 — «Школа мужества» — уран һайханай фильм.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Мультфильмнүүдэй программа. 13.40 — «Элүүр энхэ байлга» — научно-популярна программа. 14.10 — **Үнгэтэ телевидени.** Хоккейгээр уласхоорондын нүхэр ёһоной уулзалга Швециин суглуулагдамал командын СССР-эй суглуулагдамал командатай уулзалгын 2-дохи 3-дахи үенүүд. Швециһээ дамжуулга. 15.3... **Үнгэтэ телевидени.** «...ба дуушан». Н. Слич... 16.10 — Е. Габри... С. Розен «Шутник» — Н... голнин Москвагай дра...ческа театрай зүжэг. ... — «Циркын галнуу... 19.00 — Время» — мэ...лэй программа. 19.3... «Приключения кан... Доласа» — Польшын ... һайханай фильмын ... сери.

Улаан-Үдэ харуул...

21.00 — «Үдэшын Ула...Үдэ» — телевизионно ...тэ. 21.40 — «Талы... нууд» — тележурнал ...ряад хэлэн дээрэ).

«Орбитын» програм...

00.50 — Хоккейгээр ... хоорондын уулзалга. Ч... эй, СССР-эй суглуу...мал командануудай ...гын 2-дохи, 3-дахи ү... Чехословакиһаа дамжуу...

Редакт...
Ц. Ц. ЦИБУДЕ...

ҺҮНИИН ХАРАНХЫГААР...

ФЕЛЬЕТОН

Үглөөнһөө хойшо мангартай Владимир Родионовой халаанайнгаа ажал арайхан тэсэжэ дүүргээд, автобусой буудал тээшэ яаралтай гэшхэлжэ ябатарань суггаа хүдэлдэг Михаил нүхэрынь хойноһоонь амидашанхай хүсэжэ ерэһээр:

— Нүхэр, энэ амаралтадаа хаана ошохобши? Машина оложо, Байгал дээрэ загаһашалкаа ошоё. Хүршэмни үнгэрөөшэ амаралтада машинаараа Хилмэн-Хушуу ошожо, хорёод омоли хахуулдижа бараа гэнэ һэн. Мүноо газаа дулаарха, ёһоорхон гоё болоод байна. Нэгэ-нэгэ хахадтай һаа, бүришье зохид, — гэбэ.

Владимир Родионов хүндөөр һанаа алдаад, нүхэрэйнгөө дурадхалые зүбшөөһэн янзатай дохихо мүртөө:

— Үмсын машинатай танил хаанаһаа дайралдахаб. Предприяти, организацинуудай машинаар путевкогүйгөөр хаанашье ошожо шадахагүйбди, — гээд, нүгөөдынгөө урдаһаа асуунгяар хараха юм.

Тииһээр байтараа Владимир Родионов нэгэ арга олоһон мэтэ альгаяа ташаад:

— Зай, Миша! Байгалааршье яахамнайб. Тарган мяхатай болохо нэгэл арга бии. Магад мүнөөдэршье бүтэжэ болохо. Гурбан түхэригтэй гүш, нэгэ шэл абажа толгойгоо заларуулая. Байза, автобусой жолоошон Витя нүхэрөө хэлэхэ байгаабди. Хүлеэс, иигээд лэ ерэхэ дүтэлөө, — гэн, миндагар улаан шарайгаа уршалаатуулан ирбайлгана.

Уданшьегүй, «Востоксибтрансстрой» управлениин барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын холын участогуудһаа хүдэлмэришэдые зөөдэг «08-93 БУК» номертой багахан автобус хүрэжэ ерэшэбэ. Яаралгүйхэн хөөрэлдэхэ байһан үнөөхи хоёр жолоошоной хажуудахи һуури эзэлбэд. Тиигээд хатуу хараяа хамжажа гудамхидаг дүтынгөө нүхэр Виктор Суетинэйнгээ гансаараа ябаһанда баясаһан Владимир Родионов Михаил Бобылев хоёр тэбшээр дүүрэн тарган мяхатай болохо «нуюсаяа» нээбэд. Виктор Суетин ойлгожо ядангяар нүхэдэйнгөө шарайе ээлжээлэн хараха юм. Теэд нүгөөдэ хоёрынь тэрэнэй «хорхойе» хүдэлгэжэ шадабаа хэбэртэй. Хатуу харын таглаари абтажа, галзуу уһан «гургалдайн гурбан сэсэнэй» хотын харгы руу залагдаба.

Тиигээд газаа харанхы болохотой адли, үнөөхи гурбан нүхэднай Арбижал тээшэ зурыһан харгыгаар табилуулшалай.

Үнишье болонгүй һүниин «агнуурида» гараһан Родионов, Бобылев, Суетин гурбан хүрэхэ газартаа одоошье хүрэжэ, автобусоо һалаа харгын уулзуурта байлгаба. Түрүүлэн зохёогдоһон хэлсээгээрээ Михаил Бобылев, Владимир Родионов гэгшэдын аха нүхэр Викторээ автобус соонь орхёод, Эрхирэгэй совхозой ахалагша хонишон Цырен-Дулма Дармаевагай даадаг эхэ хонидой отара тээшэ шамдуухан гэшхэлбэд. Һүрэг хонидой ута хара байрада дүтэлэмсөөрөө ябадалаа аалидхажа, шагнаарханад. Тойроод хон-жэн.

— Зай, хонидойнь байра соо хүн үгы хэбэртэй. Хурьгадаа хүхүүлээд гэр гэртээ ябашоо, хаш, — гэжэ Владимир Родионовынь шэбэнэбэ.

Тиигээд бэлэн мяханда шунахайрһан үнөөхи хоёр хүйхэрнай үүдэ һэмээхэн нээгээд, гуринха шонодол марьяабад. Тэндэһээ бэеэр томохон дүрбэн хони татажа гаргаад, үүдыень хуушан хэбээрнь аргаахан хаажа түлаба. Һүлөөрнь тэрэ дүрбэн амитадаа 200-гаад алхамай зайда шэрэжэ абаашаад, хүлнүүдыень холбожо бүхөөр уябад. Хэрэгэйнгээ бүтэжэ байһанда хүхиһэн Бобылев Родионов хоёр автобус тээшэ бүмбэрбэ.

Һүниин харанхыгаар хулгай хэһэн гуринха гурбан харата хэрэгэйнгээ түргэн бүтэһэндэ урмашанхай, энэ олзоёо яагаад хубаарилха, хаана шаруулһалха тухайгаа харгыдаа түргэн хэлсэбэ. Гурбан хониноойнгоо мяха дайрангүй дундаа хубааха, дүрбэдэхиинь дэлгүүрэй наймаанда гаргажа, мүнгэн болгоод, тархиингаа мангар тараахаар шиидэһэн үнөөхи хүйхэрнүүд Орешково һууринда ажаһуудаг Владимир Родионовойнгоо гэртэ хүрэжэ ерэбэд, Хулгайн хэрэг үргэлжэлүүлхэдэ эндэнь тон зохид. Юуб гэхэдэ, олон дабхар шулуун байрада ажаһуудаг Суетин, Бобылев гэгшэдэйхиһээ энэнь олоной нюдэн дээрэ бэшэ, бүглүү газар шуу.

Тэбшээр дүүрэн мииитэ мяха, табан мүшэтэй «коньяк» архи урдаа табижа, одоошье ёһотойхоноор сэнгэхые хүсэһэн Родионов, Бобылев, Суетин гэгшэд олзо хонидойнгоо нооһыень хайшалжа абаад, шаруулһалжа бэлэн болгобошье, амталжа үшөөл үрдэгүйдөө мүнөө гэмшэнэ ёһотой. Ушарынь хадаа, «хабшатар хабһанай забһараар» гэдэгтэл, һүниин харанхыгаар халхабша хээд, хамтын зөөри хулгайлһан үнөөхи гурбанай харата хэрэг тэрэ доро элирүүлэгдэшоо һэн.

Хулгайшадай хэһэн харата ябадал тобшо тэдыгээр хэлэгдэбэ. Һүниин харанхыгаар хамтын зөөридэ ороһон гурбан хуулиин ёһоор заатагүй хэһээгдэхэ. Зүгөөр хонидойнгоо байрын үүдэнүүдые бүхөөр суургалангүй, хабхар һүниин хулгайшадта хаража байһан хонидоо алдаһан ээдтэнь баһал шанга һануулга хэгдэхэ аабза.

Вл. ЖИГЖИТОВ.

 ● Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР. Н-04386. Заказ № 18...